

«ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններ

*2016 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար
Անկախ աուդիտորական եզրակացության հետ միասին*

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն.....	1
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	2
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	3
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	4

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Հիմնական գործունեության նկարագրություն.....	5
2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները.....	5
3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր.....	5
4. Կարևոր հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ	17
5. Զուտ տոկոսային եկամուտ	18
6. Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ	18
7. Այլ գործառնական եկամուտ.....	19
8. Այլ գործառնական ծախսեր.....	19
9. Արժեզրկման գծով պահուստի հակադարձումից օգուտ / (ձևավորման գծով ծախս)	19
10. Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	19
11. Հարկում	19
12. Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	20
13. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ.....	21
14. Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ.....	23
15. Այլ ակտիվներ.....	24
16. Բանկերից ստացված վարկեր	25
17. Այլ փոխառություններ	25
18. Այլ պարտավորություններ	25
19. Կապիտալ	26
20. Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ	26
21. Ռիսկերի կառավարում.....	27
22. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի չափում	33
23. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն	36
24. Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ	36
25. Կապիտալի համարժեքություն	37

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի
Բաժնետերերին և Տնօրենների Խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Ընկերություն») ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը, 2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունը, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականությունների ամփոփ նկարագիրը:

Մեր կարծիքով, կից ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Ընկերության ֆինանսական վիճակը 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, նույն ամսաթվին ավարտվող տարվա ֆինանսական արդյունքները և դրամական միջոցների հոսքերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ների):

Կարծիքի արտահայտման հիմքեր

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պարտականությունները նկարագրված են ստորև՝ *«Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար»* բաժնում: Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Հաշվապահների Վարքագծի Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի *Պրոֆեսիոնալ Հաշվապահների Վարքագրքի (ՀՎՄՍԽ Վարքագիրք)*, և մենք կատարել ենք վարքագծի հետ կապված մեր այլ պարտականությունները համաձայն ՀՎՄՍԽ Վարքագրքի: Մենք գտնում ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Այլ հանգամանքներ

«ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի՝ 2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ֆինանսական հաշվետվությունները աուդիտի են ենթարկվել այլ աուդիտորի կողմից, որը չձևափոխված կարծիք է արտահայտել այդ ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ 2016 թվականի մայիսի 30-ին:

Ղեկավարության և Տնօրենների Խորհրդի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ-ներին համապատասխան պատրաստելու և ճշմարիտ ներկայացնելու, ինչպես նաև այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի համար, որը, ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության անընդհատ գործելու հնարավորությունը գնահատելու, համապատասխան դեպքերում անընդհատ գործելու հետ կապված հարցերը բացահայտելու և կազմակերպության գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Ընկերությունը, ընդհատել դրա գործունեությունը, կամ երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:
Տնօրենների Խորհուրդը պատասխանատու է Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման գործընթացի նկատմամբ վերահսկողության համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները, ամբողջությամբ վերցրած, զերծ են էական խեղաթյուրումից՝ անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համաձայն իրականացրած աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համաձայն իրականացրած աուդիտի շրջանակներում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն աուդիտի ողջ ընթացքում: Մենք նաև իրականացնում ենք հետևյալը.

- Հայտնաբերում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին վերահսկողության համակարգի չարաշահում:

- Ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության վերաբերյալ՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, սակայն ոչ Ընկերության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով:
- Գնահատում ենք կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան տեղեկատվության բացահայտման խելամտությունը:
- Եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, թե արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է էական կասկած առաջացնել Ընկերության անընդհատ գործելու հնարավորության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրակացնում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն դարձնել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, երբ այդ բացահայտումները համապատասխան չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Սակայն, ապագա իրադարձություններն ու հանգամանքները կարող են հանգեցնել Ընկերության գործունեության անընդհատության դադարեցմանը:
- Գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքն ու բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Ի թիվս այլ հարցերի, Տնօրենների Խորհրդին տեղեկացնում ենք աուդիտի առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող կարևոր թերությունների մասին:

«Էրնսթ ընդ Յանգ» ՓԲԸ
ՀՀ, ք. Երևան

Աուդիտի բաժնի հիմնադիր գործընկեր՝

Էրիկ Հայրապետյան

Գլխավոր տնօրեն՝ Ա. Սարգսյան՝
Ի դեմս լիազորված անձ է. Հայրապետյանի
(գործող 2016թ. օգոստոսի 1-ին տրված լիազորագրի հիման վրա)

10 ապրիլի, 2017թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

2016 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

(հազար ՀՀ դրամ)

	Ծան.	2016թ.	2015թ.
Ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ		183,310	59,187
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	12	3,388,390	1,898,026
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	13	9,908,575	9,863,446
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	14	344,600	352,717
Ընթացիկ ակտիվներ շահութահարկի գծով		-	21,462
Այլ ակտիվներ	15	867,208	464,319
		<u>14,692,083</u>	<u>12,659,157</u>
Ակտիվներ			
Պարտավորություններ			
Բանկերից ստացված վարկեր	16	1,958,672	985,849
Այլ փոխառություններ	17	8,616,385	8,233,961
Ընթացիկ պարտավորություններ շահութահարկի գծով		54,595	-
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	11	55,579	43,872
Այլ պարտավորություններ	18	537,246	225,141
		<u>11,222,477</u>	<u>9,488,823</u>
Ընդամենը պարտավորություններ			
Կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	19	1,175,215	1,175,215
Չբաշխված շահույթ		2,294,391	1,995,119
		<u>3,469,606</u>	<u>3,170,334</u>
Ընդամենը կապիտալ			
		<u>14,692,083</u>	<u>12,659,157</u>

Ստորագրվել և վավերացվել է Կազմակերպության ղեկավարության կողմից 2017թ. ապրիլի 10-ին՝

Արսեն Բազիկյան
Գլխավոր տնօրեն

Սարգիս Եսրիբեկյան
Գլխավոր հաշվապահ

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

2016 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

(հազար ՀՀ դրամ)

	Ծան.	2016թ.	2015թ.
Տոկոսային եկամուտ	5	1,203,737	1,195,805
Տոկոսային ծախս	5	(571,190)	(577,154)
Զուտ տոկոսային եկամուտ		632,547	618,651
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	6	145,514	135,895
Միջնորդավճարների գծով ծախս		(30,371)	(10,746)
Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ		115,143	125,149
Զուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից		(17,520)	(14,742)
Այլ գործառնական եկամուտ	7	72,111	156,106
Այլ գործառնական ծախսեր	8	(140,200)	(316,536)
Գործառնական եկամուտ		662,081	568,628
Արժեզրկման գծով պահուստի հակադարձումից օգուտ / (ձևավորման գծով ծախս)	9	63,913	(204,779)
Անձնակազմի գծով ծախսեր		(234,977)	(189,592)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	10	(90,821)	(100,935)
Շահույթ մինչև շահութահարկ		400,196	73,322
Շահութահարկի գծով ծախս	11	(100,924)	(72,821)
Հաշվետու տարվա շահույթ		299,272	501
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ		299,272	501

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

2016 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

(հազար ՀՀ դրամ)

	<i>Բաժնետիրական կապիտալ</i>	<i>Չբաշխված շահույթ</i>	<i>Ընդամենը կապիտալ</i>
Մնացորդը 2015թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,175,215	1,994,618	3,169,833
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ			
Հաշվետու տարվա շահույթ	–	501	501
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ	–	501	501
Մնացորդը 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,175,215	1,995,119	3,170,334
Մնացորդը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,175,215	1,995,119	3,170,334
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ			
Հաշվետու տարվա շահույթ	–	299,272	299,272
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ	–	299,272	299,272
Մնացորդը 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,175,215	2,294,391	3,469,606

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

2016 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

(հազար ՀՀ դրամ)

	2016թ.	2015թ.
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից		
Ստացված տոկոսներ	1,176,356	1,213,139
Վճարված տոկոսներ	(559,801)	(591,135)
Ստացված միջնորդավճարներ	145,514	135,895
Վճարված միջնորդավճարներ	(30,371)	(10,746)
Ջուտ վճարումներ փոխարժեքային տարբերություններից	(17,520)	(14,742)
Վճարումներ այլ գործառնական ծախսերի գծով	(105,996)	(17,633)
Աշխատակազմին վճարված գումարներ	(233,464)	(189,733)
Վճարված այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	(58,132)	(70,860)
<i>Գործառնական ակտիվների (ավելացում)/սվազում</i>		
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	(1,479,325)	2,484,063
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	(217,057)	(674,113)
Այլ ակտիվներ	(143,629)	(5,479)
<i>Գործառնական պարտավորությունների ավելացում/(սվազում)</i>		
Այլ պարտավորություններ	300,750	(53,058)
Ջուտ դրամական միջոցների հոսքեր` (օգտագործված)/ստացված գործառնական գործունեությունում մինչև շահութահարկը	(1,222,675)	2,205,598
Վճարված շահութահարկ	(13,159)	(59,187)
Ջուտ դրամական միջոցների հոսքեր` (օգտագործված)/ստացված գործառնական գործունեությունում	(1,235,834)	2,146,411
Դրամական միջոցների հոսքեր ներդրումային գործունեությունից		
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռք բերում	(24,572)	(2,621)
Ջուտ դրամական միջոցների հոսքեր` օգտագործված ներդրումային գործունեությունում	(24,572)	(2,621)
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից		
Բանկերից ստացված վարկեր	957,768	970,800
Բանկերից ստացված վարկերի մարում	-	(3,360,110)
Ստացված այլ փոխառություններ	1,673,550	1,312,208
Ստացված այլ փոխառությունների մարում	(1,256,614)	(1,152,288)
Ջուտ դրամական միջոցների հոսքեր` ստացված/(օգտագործված) ֆինանսավորման գործունեությունից	1,374,704	(2,229,390)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(սվազում)	114,298	(85,600)
Փոխարժեքային տարբերությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	9,825	9,785
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեսկզբին	59,187	135,002
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեվերջին	183,310	59,187

5-38 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

(հազար ՀՀ դրամ)

1. Հիմնական գործունեության նկարագրություն

ԱԳԲԱ Լիզինգ Վարկային Կազմակերպությունը (այսուհետ՝ «Ընկերություն») ձևավորվել է 2003թ. -ի մարտի 30-ին որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն: Ընկերության գործունեությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից: Ընկերությունն ունի վարկային կազմակերպության լիցենզիա:

Ընկերության հիմնական գործունեությունը ֆինանսական վարձակալության գծով գործառնություններն են իրավաբանական և ֆիզիկական անձ հանդիսացող հաճախորդների հետ:

Ընկերության բոլոր ակտիվներն ու պարտավորությունները գտնվում են Հայաստանի Հանրապետությունում: Ընկերության գրանցման իրավաբանական հասցեն է՝ ՀՀ, ք. Երևան 0010, Վազգեն Սարգսյանի փ. 10:

2016թ. -ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետևյալ բաժնետերերն ունեն շրջանառվող բաժնետոմսերի 5%-ից ավելին.

Բաժնետեր	<i>2016թ.</i> %	<i>2015թ.</i> %
ԱԳԲԱ-Կրեդիտ Ազրիկոլ Բանկ ՓԲԸ	54	54
Կրեդիտ Ազրիկոլ Լիզինգ ընդ Ֆակտորինգ	38	38
Սամսոն Գիշյան	8	8
Ընդամենը	<u>100</u>	<u>100</u>

2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

Ընդհանուր մաս

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (այսուհետ՝ «ՖՀՄՍ») պահանջների համաձայն: Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստված են սկզբնական արժեքի հիմունքով՝ բացառությամբ ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ բացահայտվածի: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հազար ՀՀ դրամով, բացառությամբ մեկ բաժնետոմսի գծով գումարների, և եթե այլ բան նշված չէ:

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունները

Ընկերությունը կիրառել է հետևյալ վերանայված ՖՀՄՍ-ները, որոնք ուժի մեջ են մտնում 2016 թ. -ի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար:

ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխություններ. Նախաձեռնություն տեղեկատվության բացահայտման ոլորտում

ՀՀՄՍ 1-ում կատարված փոփոխությունները հստակեցնում են, այլ ոչ թե էապես փոխում ՀՀՄՍ 1-ի առկա պահանջները: Փոփոխությունները պարզաբանում են հետևյալը՝

- u ՀՀՄՍ 1-ի պահանջները էականության նկատմամբ,
- u Ֆինանսական արդյունքների և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունների առանձին հոդվածները կարող են առանձնացվել,
- u Կազմակերպություններն ունեն հնարավորություն ընտրելու ֆինանսական հաշվետվությունների ծանոթագրությունների ներկայացման կարգը,
- u Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ասոցիացված կազմակերպությունների և համատեղ ձեռնարկությունների համապարփակ եկամտի մասը պետք է ներկայացվի ամբողջությամբ մեկ հոդվածում և դասակարգվի որպես հոդվածներ, որոնք հետագայում կդասակարգվեն կամ չեն դասակարգվի շահույթի կամ վնասի կազմում:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունները (շարունակություն)

Բացի այդ, փոփոխությունները պարզաբանում են այն պահանջները, որոնք կիրառվում են ֆինանսական վիճակի, ֆինանսական արդյունքների և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություններում լրացուցիչ միջանկյալ ենթագումարների բացահայտման ժամանակ: Փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2016 թ.-ի հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Սույն փոփոխությունները ազդեցություն չունեն Ընկերության վրա:

ՖՀՄՄ-երի տարեկան բարելավումներ` 2012թ.-2014թ. ժամանակաշրջան

Փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2016 թ.-ի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Դրանք, մասնավորապես ներառում են`

ՖՀՄՄ 5 «Կաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ և ընդհատված գործունեություն»

Ակտիվները (կամ օտարման խմբերը) ընդհանուր առմամբ օտարվում են կա՛մ վաճառքի, կա՛մ սեփականատերերի միջև բաշխման միջոցով: ՖՀՄՄ 5-ի փոփոխությունը պարզաբանում է, որ նշված օտարման մեթոդներից մեկը մյուսով փոխարինելը չի նշանակի օտարման նոր պլան, այլ այն կիանդիսանա սկզբնական ծրագրի շարունակություն: Հետևաբար ՖՀՄՄ 5-ի պահանջների կիրառման ընդհատում չի լինի: Փոփոխությունը պետք է կիրառվի առաջընթաց կերպով: Սույն փոփոխությունը ազդեցություն չի ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՄ 7 «Ֆինանսական գործիքներ. բացահայտումներ»

Փոփոխությունը պարզաբանում է, որ ծառայությունների մատուցման պայմանագիրը, որը ներառում է միջնորդավճար, կարող է հանդիսանալ ֆինանսական ակտիվի շարունակական ներգրավվածություն: Կազմակերպությունը պետք է գնահատի միջնորդավճարի բնույթը և պայմանագիրը ՖՀՄՄ 7-ի շարունակական մասնակցության ուղեցույցի համաձայն` գնահատելու համար, թե արդյոք պահանջվում են բացահայտումներ: Փոփոխությունը պետք է կիրառվի այնպես, որ շարունակական ներգրավվածություն կազմող ծառայությունների մատուցման պայմանագրերի գնահատումը կատարվի հետընթաց: Սակայն, պահանջվող բացահայտումները չպետք է կատարվեն ավելի վաղ ժամանակահատվածներում, քան այն տարեկան ժամանակաշրջանը, երբ կազմակերպությունն առաջին անգամ կիրառում է փոփոխությունները: Սույն փոփոխությունը ազդեցություն չի ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Իրական արժեքի չափում

Ընկերությունը ֆինանսական գործիքները չափում է իրական արժեքով յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Անորոշագույն արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 22-ում:

Իրական արժեքն այն գինն է, որը չափման ամսաթվի դրությամբ, ընթացիկ շուկայական պայմաններում, հիմնական, կամ դրա բացակայության դեպքում` ամենաբարենպաստ շուկայում կստացվեր շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում ակտիվը վաճառելու կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու դիմաց: Իրական արժեքով չափումը ենթադրում է, որ ակտիվի վաճառքը կամ պարտավորության փոխանցումը կատարվում է`

- ս այդ ակտիվի կամ պարտավորության հիմնական շուկայում,
- ս կամ հիմնական շուկայի բացակայության դեպքում տվյալ ակտիվի կամ պարտավորության համար ամենաբարենպաստ շուկայում:

Ընկերությունը պետք է մուտքի հնարավորություն ունենա հիմնական կամ ամենաբարենպաստ շուկա: Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափվում է` կիրառելով այնպիսի ենթադրություններ, որոնք շուկայի այլ մասնակիցները կօգտագործվեին ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը որոշելիս` ենթադրելով, որ շուկայի մասնակիցները գործում են իրենց լավագույն տնտեսական շահերից ելնելով: Ոչ ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքի չափումը հաշվի է առնում շուկայի մասնակցի` տնտեսական օգուտներ ստեղծելու կարողությունը` ակտիվի առավել արդյունավետ և լավագույն օգտագործումից կամ այն շուկայի մեկ այլ մասնակցի վաճառելուց, ով ակտիվը կօգտագործեր առավել արդյունավետ և լավագույն կերպով:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. **Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)**

Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Բոլոր ակտիվներն ու պարտավորությունները, որոնց իրական արժեքը չափվում կամ բացահայտվում է ֆինանսական հաշվետվություններում, դասակարգվում են ըստ ստորև ներկայացված իրական արժեքի հիերարխիայի՝ ելնելով իրական արժեքի չափման համար էական ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալներից՝

- u 1-ին մակարդակ - նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկայում գնանշվող գներ (չճշգրտվող),
- u 2-րդ մակարդակ - գնահատման մոդելներ, որոնցում բոլոր նշանակալի ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտարկելի են շուկայական տվյալներից,
- u 3-րդ մակարդակ - գնահատման մոդելներ, որտեղ իրական արժեքի չափման համար էական նշանակություն ունեցող հիերարխիայի առավելագույն ցածր մակարդակի ելակետային տվյալները շուկայում դիտարկելի չեն:

Այն ակտիվների և պարտավորությունների համար, որոնք պարբերաբար ճանաչվում են ֆինանսական հաշվետվություններում, Ընկերությունը դիտարկում է հիերարխիայի մակարդակների փոփոխության անհրաժեշտությունը՝ նորից վերլուծելով դրանց դասակարգումը (ելնելով իրական արժեքի չափման համար էական ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալներից) յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչում

Համաձայն ՀՀՄՍ 39-ի դրույթների՝ ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների, վարկերի և դեբիտորական պարտքերի, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների: Ֆինանսական ակտիվների սկզբնական ճանաչման ժամանակ Ընկերությունը սահմանում է դրանց համապատասխան դասակարգումը և հետագայում կարող է վերադասակարգել դրանք ստորև ներկայացված դեպքերում:

Ճանաչման ամսաթիվ

Ֆինանսական ակտիվների բոլոր կանոնավոր գնումներն ու իրացումներն արտացոլվում են մարման ամսաթվով, այսինքն՝ այն ամսաթվով, երբ ակտիվը առաքվում է Ընկերությանը կամ Ընկերության կողմից: Կանոնավոր կերպով գնմանը կամ իրացմանն են վերաբերում ֆինանսական ակտիվների այնպիսի գնումը կամ իրացումը, որը պահանջում է ակտիվի մատակարարում՝ շուկայում գործող կարգավորման միջոցով կամ գործարար սովորույթով սահմանված ժամկետի ընթացքում:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Որպես առևտրական նպատակներով պահվող դասակարգված ֆինանսական ակտիվները ներառվում են «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ»-ի դասում: Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակով պահվող, եթե դրանք ձեռք են բերվել կարճ ժամանակահատվածում վաճառելու նպատակով: Ամանցյալ գործիքները նույնպես դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակով պահվող, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դրանք հանդիսանում են արդյունավետ հեջավորման գործիքներ: Առևտրական նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվներից եկամուտներն ու ծախսերը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. **Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)**

Ֆինանսական ակտիվներ (շարունակություն)

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ

Հաստատուն կամ սահմանված վճարումներով և հաստատուն մարման ժամկետով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները, որոնք Ընկերությունը հստակ մտադրված է և ի վիճակի է պահել մինչև մարման ժամկետի լրանալը, դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող: Ներդրումները, որոնք Ընկերությունը մտադրված է պահել անորոշ ժամկետով, չեն ներառվում տվյալ դասում: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների հետագա չափումը կատարվում է ամորտիզացված արժեքով: Օգուտներն ու վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, երբ ներդրումները արժեզրկվում են, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում:

Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը հաստատուն կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք գնանշված չեն ակտիվ շուկայում: Դրանք նախատեսված չեն անհապաղ կամ մոտ ապագայում վաճառքի համար և չեն դասակարգվում որպես առևտրական նպատակով պահվող կամ վաճառքի համար մատչելի ներդրումային արժեթղթեր: Այդպիսի ակտիվները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Օգուտներն ու վնասները ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են, երբ վարկերն ու դեբիտորական պարտքերը ապաճանաչվում կամ արժեզրկվում են, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները ոչ ածանցյալ գործիք հանդիսացող ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք Ընկերության կողմից նախատեսված են որպես վաճառքի համար մատչելի կամ որոնք դասակարգված չեն որպես վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: Սկզբնական ճանաչումից հետո վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները չափվում են իրական արժեքով, ընդ որում՝ օգուտներն ու վնասները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում մինչև ներդրումների օտարումը կամ արժեզրկումը, որի ընթացքում նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ներառված կուտակված շահույթը կամ վնասը վերադասակարգվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգում

Եթե ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվը դասակարգված է որպես առևտրական նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվ, սակայն այն մոտ ժամանակաշրջանում վաճառելու մտադրություն չկա, ապա այն կարող է վերադասակարգվել իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների դասից հետևյալ դեպքերից մեկում՝

- ⊖ այն ֆինանսական ակտիվը, որը համապատասխանում է վերոնշյալ վարկերի և դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը, կարող է վերադասակարգվել որպես վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, եթե Ընկերությունը նպատակ և հնարավորություն ունի դրանք պահել մինչև տեսանելի ապագա կամ մինչև մարումը,
- ⊖ այլ ֆինանսական ակտիվները կարող են վերադասակարգվել որպես վաճառքի համար մատչելի կամ մինչև մարումը պահվող ֆինանսական ակտիվներ հազվադեպ հանգամանքներում:

Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված ֆինանսական ակտիվը վարկերի և դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը համապատասխանելու դեպքում կարող է վերադասակարգվել որպես վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, եթե Ընկերությունը նպատակ և հնարավորություն ունի պահել դրանք մինչև տեսանելի ապագա կամ մինչև մարումը:

Ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են իրական արժեքով վերադասակարգման ամսաթվի դրությամբ: Ցանկացած շահույթ կամ վնաս, որը ճանաչվել է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, չի հակադարձվում: Վերադասակարգման ամսաթվով ճանաչված ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը դառնում է նրա նոր սկզբնական արժեք կամ ամորտիզացված արժեք:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. **Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)**

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են բանկերում պահվող դրամական միջոցները և կարճաժամկետ ավանդները, որոնք ունեն մինչև 90 օր մարման ժամկետ և ծանրաբեռնված չեն պայմանագրային պարտավորություններով:

Փոխառու միջոցներ

Թողարկված ֆինանսական գործիքները կամ դրանց բաղկացուցիչները դասակարգվում են որպես պարտավորություններ, եթե պայմանագրային համաձայնության արդյունքում Ընկերությունն ունի պարտավորություն փոխանցելու դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվներ, կամ այլ կերպ կատարելու պարտավորությունները, բացի հաստատուն գումարով դրամական միջոցների կամ այլ ֆինանսական ակտիվների՝ սեփական բաժնեմասային գործիքների հաստատուն քանակով փոխարինելը: Նման գործիքները իրենց մեջ ներառում են ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ պարտավորությունները, բանկերի միջոցները, հաճախորդների հաշիվները, այլ փոխառու միջոցները, թողարկված պարտատոմսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո փոխառու միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառման միջոցով: Պարտավորության ապահովման դեպքում, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում, եկամուտներն ու ծախսերը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ և ֆինանսական վարձակալությունից ստացված եկամտի ճանաչումը

Վարձակալության սկիզբը վարձակալության համաձայնագրի ամսաթվից և կողմերի՝ վարձակալության հիմնական դրույթների կատարման հանձնառության ստանձնման ամսաթվից ամենավաղն է: Այդ ամսաթվին՝

- ▶ վարձակալությունը դասակարգվում է որպես ֆինանսական վարձակալություն, և
- ▶ որոշվում են վարձակալության ժամկետի մեկնարկի դրությամբ ճանաչվելիք գումարները:

Վարձակալության ժամկետի մեկնարկն այն ամսաթիվն է, որից սկսած վարձակալն իրավասու է իրագործել վարձակալված ակտիվն օգտագործելու իր իրավունքը: Դա վարձակալության սկզբնապես ճանաչման ամսաթիվն է (այսինքն՝ վարձակալությունից բխող ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների կամ ծախսերի ճանաչումն է համապատասխան դեպքում):

Ֆինանսական վարձակալության ժամկետի մեկնարկի պահից Ընկերությունը ճանաչում է վարձակալությունում գուտ ներդրումների գումարը, որը նվազագույն վարձավճարների գծով ստացվելիք գումարն է՝ վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքով զեղչված: Համախառն ներդրումների և դրանց ներկա արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է որպես ֆինանսական վարձակալությունից չվաստակած եկամուտ:

Ֆինանսական եկամտի ճանաչումը հիմնված է այնպիսի գրաֆիկի վրա, որն ապահովում է հատուցման հաստատուն պարբերական դրույք ֆինանսական վարձակալության շրջանակներում վարձատուի գուտ ներդրումների նկատմամբ: Սկզբնական ուղղակի ծախսումները ներառվում են ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների սկզբնական գնահատման մեջ:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. **Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)**

Ֆինանսական գործիքների չափումը սկզբնական ճանաչման ժամանակ

Ֆինանսական գործիքները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են իրական արժեքով, որը ճշգրտվում է գործարքի հետ անմիջականորեն կապված միջնորդավճարների և ծախսումների գումարով այն գործիքների դեպքում, որոնք չեն վերագնահատվում իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի լավագույնն ապացույցը գործարքի գինն է: Եթե Ընկերությունը գտնում է, որ սկզբնական ճանաչման պահին իրական արժեքը տարբերվում է գործարքի գնից՝

- ▶ և եթե այդ իրական արժեքը հիմնավորվում է շուկայում նմանատիպ ակտիվի կամ պարտավորության համար գնանշված գնով (այսինքն՝ 1-ին մակարդակի ելակետային տվյալներ), կամ հիմնված է գնահատման մեթոդի վրա, որն օգտագործում է միայն դիտարկելի շուկաների տվյալները, ապա Ընկերությունը սկզբնական ճանաչման պահին իրական արժեքի և գործարքի գնի միջև տարբերությունը ճանաչում է որպես օգուտ կամ վնաս,
- ▶ բոլոր այլ դեպքերում ֆինանսական գործիքի սկզբնական չափումը ճշգրտվում է, որպեսզի սկզբնական ճանաչման պահին իրական արժեքի և գործարքի գնի միջև տարբերությունը տեղափոխվի ապագա ժամանակաշրջաններ: Սկզբնական ճանաչումից հետո Ընկերությունը հետաձգված տարբերությունը ճանաչում է որպես օգուտ կամ վնաս միայն այն դեպքում, եթե ելակետային տվյալները դառնում են դիտարկելի կամ գործիքի ապաճանաչման դեպքում:

Ֆինանսական ակտիվների հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները հաշվանցվում են պարտավորություններով և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվում են զուտ մնացորդով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավական հիմք և գոյություն ունի դրանք զուտ հիմքով մարելու կամ միաժամանակ ակտիվները իրացնելու և պարտավորությունները մարելու մտադրություն: Հաշվանցում կատարելու իրավունքը չպետք է պայմանավորված լինի ապագա ժամանակաշրջանի դեպքերով և պետք է ունենա իրավական ուժ բոլոր ստորև ներկայացված դեպքերում՝

- ▶ բնականոն գործունեության ընթացքում
- ▶ պարտականությունների չկատարման դեպքում
- ▶ կազմակերպության կամ դրա որևէ գործընկերոջ վճարունակ չլինելու կամ լուծարման ժամանակ

Սույն պայմանները, որպես կանոն, չեն տարածվում հաշվանցման գլխավոր համաձայնությունների վրա, և համապատասխան ակտիվներն ու պարտավորությունները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվում են համախառն արժեքով:

Ֆինանսական ակտիվների, ներառյալ՝ ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին Ընկերությունն իրականացնում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի՝ արժեզրկված լինելու օբյեկտիվ հայտանիշների գնահատում: Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը համարվում են արժեզրկված միայն և միայն այն դեպքում, եթե կա արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշ, որպես ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվից կամ ակտիվների խմբից ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել: Արժեզրկումից առաջացած վնասի օբյեկտիվ հայտանիշը կարող է ներառել վարկառուի կամ վարկառուների խմբի զգալի ֆինանսական դժվարությունները, տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների խախտումների ամկայությունը, այն հավանականությունը, որ տեղի կունենա մասնակացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմակերպում, ինչպես նաև դիտարկվող շուկաներից տեղեկատվությունն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափերի նվազման վերաբերյալ, օրինակ՝ ժամկետանց վճարումների մակարդակի փոփոխություն կամ տնտեսական պայմանների փոփոխություն, որոնք կապված են ակտիվների արժեզրկման հետ:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. **Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)**

Ֆինանսական ակտիվների, ներառյալ՝ ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների արժեզրկում (շարունակություն)

Բանկերում տեղաբաշխված միջոցների և հաճախորդներին տրված վարձակալությունների համար, Ընկերությունն ի սկզբանե գնահատում է արժեզրկված լինելու հայտանիշները անհատապես՝ էական ակտիվների համար, կամ խմբային՝ բոլոր ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն համարվում: Եթե Ընկերությունը որոշում է, որ անհատապես գնահատված ֆինանսական ակտիվի համար չկա արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշ, անկախ այն հանգամանքից, էական է այն, թե՛ ոչ, այդ ակտիվը ներառվում է համանման վարկային ռիսկերի բնութագրիչներ ունեցող ֆինանսական ակտիվների խմբում և դրանց արժեզրկված լինելը գնահատվում է խմբային հիմունքով: Ակտիվները, որոնց արժեզրկված լինելը գնահատվում է անհատական հիմունքով և որոնց նկատմամբ ճանաչվում են արժեզրկումից վնասներ, չպետք է գնահատվեն խմբային հիմունքով:

Արժեզրկված լինելու օբյեկտիվ հայտանիշների առկայության դեպքում արժեզրկումից վնասը իրենից ներկայացնում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքի տարբերությունը, որը չի ներառում վարկերից՝ ապագայում սպասվող կորուստները, որոնք Ընկերությունը դեռ չի կրել: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, իսկ արժեզրկումից ծախսն արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Տոկոսային եկամուտը շարունակում է հաշվեզրկել նվազեցված հաշվեկշռային արժեքով՝ ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Վարձակալությունները, համապատասխան պահուստների հետ միասին, դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն իրացվել են կամ փոխանցվել Ընկերությանը: Եթե հաջորդող տարվա ընթացքում գնահատված արժեզրկման ծախսն ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեզրկման ծախսն ավելացվում կամ նվազեցվում է՝ ճշգրտելով պահուստի գումարը: Եթե ապագա դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը արտացոլվում է շահույթում կամ վնասում:

Սպասվելիք ապագա դրամական միջոցների հոսքերի բերված արժեքը գեղջվում է ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով: Եթե վարձակալությունը տրամադրված է լողացող տոկոսադրույքով, ապա արժեզրկումից վնասների չափման նպատակով գեղջման դրույքաչափը կլինի ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքը: Գրավով ապահովված ֆինանսական ակտիվների ապագա հոսքերի ներկա արժեքի հաշվարկը հիմնվում է այն դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարող են ստացվել գրավի իրացումից, նվազեցված գրավի բռնագանձման և օտարման ծախսումներով՝ անկախ բռնագանձման հավանականությունից:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Բանկի ներքին վարկային դասակարգման հիման վրա, որը հաշվի է առնում վարկային ռիսկի այնպիսի բնութագրիչներ, ինչպիսիք են ակտիվի տեսակը, ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետայնության կարգավիճակը և այլ կապակցված գործոններ:

Ֆինանսական ակտիվների խմբի գծով ապագա դրամական հոսքերը, որոնց արժեզրկված լինելը գնահատվում է խմբային հիմքով, որոշվում են ակտիվների գծով կրած վնասների պատմական վիճակագրության հիման վրա, որի գծով պարտքային ռիսկի բնութագրիչները համարժեք են համանման ակտիվների խմբի բնութագրիչներին: Պատմական վիճակագրական շարքերը ճշգրտվում են ընթացիկ շուկայական իրավիճակը արտացոլելու համար՝ չեզոքացնելու պատմական վիճակագրական շարքերի հիմքում ընկած այն շուկայական պայմանների ազդեցությունը, որոնք տվյալ ժամանակաշրջանում գոյություն չունեն, և արտացոլելու պատմական վիճակագրական շարքերի հիմքում չընդգրկված շուկայական նոր պայմանները: Ապագա դրամական հոսքերում գնահատման փոփոխությունները արտացոլում և համապատասխանում են դիտարկվող շուկաներում յուրաքանչյուր տարվա տեղեկատվության փոփոխությանը (օրինակ, գործազրկության մակարդակի փոփոխություն, անշարժ գույքի գներ, ապրանքների գներ, վճարունակության կարգավիճակ կամ այլ գործոններ, որոնք վկայում են Ընկերության կրած վնասների և դրանց չափի մասին): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդաբանությունը և ենթադրությունները պարբերաբար վերանայվում են Ընկերության կողմից՝ վնասների իրական և գնահատված արժեքների միջև տարբերությունները նվազեցնելու նպատակով:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. **Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)**

Վերանայված ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ

Երբ Ընկերությունը չի բռնագանձում գրավը, այլ վերակազմավորում է ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները, այն կարող է երկարաձգել վճարման պայմանավորվածությունները և պայմանագրով սահմանել վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների Նոր պայմաններ: Նման վերակազմավորման դեպքում կիրառվող հաշվապահական հաշվառումը հետևյալն է.

- ▶ Եթե ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների արժույթը փոխվել է, ապա ֆինանսական վարձակալությունը ապաճանաչվում է և Նորն է ճանաչվում:
- ▶ Եթե ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների վերակազմավորումը պայմանավորված չէ վարկառուի ֆինանսական դժվարություններով, Ընկերությունը կիրառում է Նույն մոտեցումը, որը կիրառում է վերը նկարագրված ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման դեպքում:
- ▶ Եթե ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների վերակազմավորումը պայմանավորված է վարկառուի ֆինանսական դժվարություններով և վարձակալությունը վերակազմավորումից հետո արժեզրկվում է, Ընկերությունը դրամական միջոցների Նոր հոսքերի՝ սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով գեղջված ներկա արժեքի և մինչև վերակազմավորումը հաշվեկշռային արժեքի տարբերությունը ճանաչում է որպես արժեզրկման պահուստի գծով ծախս հաշվետու ժամանակաշրջանի համար: Եթե վարձակալությունը վերակազմավորումից հետո չի արժեզրկվում, Ընկերությունը վերահաշվարկում է արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Երբ պայմանները վերանայվում են, վարձակալությունը այլևս չի համարվում ժամկետանց: Ղեկավարությունը շարունակաբար ստուգում է վերանայված վարձակալությունները՝ համոզվելու համար, որ բոլոր չափանիշները պահպանվում են և ապագա վճարումների կատարումը հավանական է: Վարձակալությունը շարունակում ենթարկվել անհատական կամ խմբային արժեզրկման գնահատման՝ հաշվարկում կիրառելով վարձակալության սկզբնական կամ ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ

- ս Ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքի ժամկետն ավարտված է,
- ս Ընկերությունը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամբողջությամբ և առանց էական ուշացման փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն, ինչպես նաև,
- ս Ընկերությունը կամ (ա) փոխանցել է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) ոչ փոխանցել և ոչ էլ պահպանում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, սակայն փոխանցել է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը:

Այն դեպքում, երբ Ընկերությունը փոխանցել է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և ոչ փոխանցել ու ոչ էլ պահպանում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցել ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ակտիվը հաշվառվում է ակտիվում Ընկերության շարունակվող մասնակցության սահմաններում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի նկատմամբ երաշխիքի ձև, այդպիսի մասնակցությունը չափվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնով՝ ակտիվի սկզբնական հաշվեկշռային արժեք և Ընկերությունից պահանջվող փոխհատուցման առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի գծով թողարկված/կամ գնված օպցիոնի ձև (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ գործիքներ), Ընկերության մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Ընկերությունը կարող է հետ գնել փոխանցված ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված ակտիվի գծով վաճառված օպցիոնի (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ գործիքներ), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցված ակտիվի իրական արժեք և օպցիոնի իրագործման գին:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում (շարունակություն)

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ մարվում, չեղյալ է համարվում կամ ուժի մեջ լինելու ժամկետը լրանում է:

Նույն վարկատուի հանդեպ ունեցած ֆինանսական պարտավորության փոխարինումը այլ ֆինանսական պարտավորությամբ (որի պայմաններն էականորեն տարբերվում են նախորդից, կամ երբ կատարվում է գործող պարտավորության պայմանների էական փոփոխություն) հանգեցնում է հին պարտավորության ապաճանաչմանը և նոր պարտավորության ճանաչմանը, իսկ համապատասխան հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Հարկում

Շահութահարկի գծով ընթացիկ ծախսը հաշվարկվում է ՀՀ օրենսդրության համաձայն:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվարկվում են ժամանակավոր տարբերությունների վրա՝ կիրառելով պարտավորությունների մեթոդը: Հետաձգված շահութահարկը հաշվարկվում է բոլոր ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվությունների համար ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող գույքի կամ ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման ժամանակ, և որն առաջացման պահին չի ազդում ո՛չ հաշվապահական, ո՛չ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են հարկային այն դրույքներով, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակաշրջանում՝ հիմք ընդունելով այն հարկերի դրույթները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները արտացոլվում են սկզբնական արժեքով առանց ամենօրյա սպասարկման ծախսերի՝ հանած կուտակված մաշվածությունն ու արժեզրկումից կուտակված վնասները: Այդ գումարը ներառում է սարքավորման փոխարինման ժամանակ կատարված ծախսերը, եթե դրանք բավարարում են ճանաչման չափանիշներին:

Հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է արժեզրկման տեսանկյունից այն դեպքում, երբ առաջանում են դեպքերի կամ իրավիճակների այնպիսի փոփոխություններ, որոնք վկայում են, որ այդպիսի ակտիվների արժեքը, հնարավոր է, որ չի փոխհատուցվի:

Ակտիվի մաշվածության հաշվարկը սկսվում է այն ժամանակ, երբ այն օգտագործման համար մատչելի է դառնում: Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով՝ հետևյալ օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետների ընթացքում՝

	<u>Տարի</u>
Շենքեր	20
Տնտեսական գույք	1-3
Համակարգչային տեխնիկա	3-5
Փոխադրամիջոցներ	3-5

Ակտիվի մնացորդային արժեքները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մաշվածության հաշվարկման մեթոդները վերանայվում և, եթե անհրաժեշտ է, փոփոխվում են յուրաքանչյուր հաշվետու տարվա վերջում:

Վերանորոգումների և արդիականացման հետ կապված ծախսումները ծախսագրվում են կատարման ժամանակ և ներառվում են այլ գործառնական ծախսերի կազմում բացառությամբ, եթե դրանք որակավորվում են որպես կապիտալացվող:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. **Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)**

Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները ներառում են համակարգչային ծրագրերն ու լիցենզիաները:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ձեռքբերման արժեքով: Ձեռնարկատիրական միավորման արդյունքում ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվների արժեքը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ դրանց իրական արժեքն է: Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կուտակված վնասները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները ամորտիզացվում են գծային մեթոդով օգտակար ծառայության ընթացքում և գնահատվում է արժեզրկման տեսանկյունից, երբ առկա են ոչ նյութական ակտիվի արժեզրկման հայտանիշեր: Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետով ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի հաշվարկման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են, նվազագույնը՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում: 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության բոլոր ոչ նյութական ակտիվներն ունեն անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ:

Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Ընկերությունն ունի գործող իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն, որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտավորության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը և չմարվող արտոնյալ բաժնետոմսերը, որոնք դիսկրեցիոն շահաբաժինների իրավունք են տալիս, դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը վերաբերող ուղղակի ծախսերը, բացառությամբ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման դեպքերի, արտացոլվում են սեփական կապիտալում որպես թողարկման գծով մուտքերից նվազեցում: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը ճանաչվում է որպես էմիսիոն եկամուտ:

Շահաբաժիններ

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ շահաբաժինները նվազեցվում են սեփական կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն միայն այն դեպքում, երբ դրանք հայտարարվել են մինչև հաշվետու ամսաթիվը ներառյալ: Մինչև հաշվետու ամսաթիվը առաջարկված կամ հաշվետու ամսաթվից հետո մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը առաջարկված կամ հայտարարված շահաբաժինները բացահայտվում են ֆինանսական հաշվետվություններում:

Պայմանական ակտիվներ և պարտավորություններ

Պայմանական պարտավորությունները չեն արտացոլվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, այլ բացահայտվում են հաշվետվություններին կից Թանոթագրություններում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ պարտավորության մարման հետ կապված ռեսուրսների արտահոսքը համարվում է քիչ հավանական: Պայմանական ակտիվները չեն արտացոլվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում և բացահայտվում են հաշվետվություններին կից Թանոթագրություններում այն դեպքերում, երբ դրանց հետ կապված տնտեսական օգուտների ներհոսքը համարվում է հավանական:

Եկամուտները ճանաչվում են, եթե հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կներհոսեն Ընկերություն, և այդ եկամուտները հնարավոր է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն նախքան եկամտի ճանաչումը:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Պայմանական ակտիվներ և պարտավորություններ (շարունակություն)

Տոկոսային և համանման եկամուտ ու ծախս

Բոլոր ֆինանսական գործիքների համար, որոնք հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, տոկոսային եկամուտն ու ծախսը հաշվառվում են արդյունավետ տոկոսադրույքով, որով զեղչված ակնկալվող ապագա դրամական վճարումները կամ ներհույքերը ֆինանսական գործիքի ենթադրվող ողջ օգտագործման ժամանակահատվածում կամ ավելի կարճ ժամանակահատվածում, որտեղ այն կիրառելի է, ճշգրտորեն բերվում են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության զուտ հաշվեկշռային արժեքին: Հաշվարկի ժամանակ հաշվի են առնվում ֆինանսական գործիքի գծով բոլոր պայմանագրային պայմանները և միջնորդավճարների գծով կամ լրացուցիչ ծախսերը, որոնք անմիջականորեն կապված են գործիքի հետ և որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մաս են կազմում, սակայն հաշվի չեն առնվում ապագա վնասները: Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքները ճշգրտվում են Ընկերության կողմից վճարումների կամ մուտքերի գնահատման վերանայման դեպքում: Ճշգրտված հաշվեկշռային արժեքը հաշվարկվում է սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա, իսկ հաշվեկշռային արժեքի փոփոխությունը դիտվում է որպես տոկոսային եկամուտ կամ ծախս:

Արժեզրկման արդյունքում ֆինանսական ակտիվի կամ համանման ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվեկշռային արժեքի նվազման դեպքում տոկոսային եկամուտները շարունակվում են ճանաչվել սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով նոր հաշվեկշռային արժեքի հիման վրա:

Միջնորդավճարների գծով եկամուտ

Հաճախորդներին մատուցվող տարբեր ծառայություններից Ընկերությունը ստանում է միջնորդավճարների գծով եկամուտ: Միջնորդավճարները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում գործարքի կատարման պահին:

Արտարժույթի վերահաշվարկ

Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով, որը Ընկերության գործառնական ու հաշվետվությունների ներկայացման արժույթն է: Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթի՝ գործարքի օրվա միջին շուկայական փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվներն ու պարտավորությունները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի փոխարժեքը: Արտարժույթով արտահայտված գործարքների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Փոխարժեքային տարբերություններից զուտ օգուտներ/(վնասներ)՝ արտարժույթի վերագնահատում» հոդվածում: Ոչ դրամային հոդվածների համար, որոնք ներկայացվում են արտարժույթով արտահայտված սկզբնական արժեքով, վերագնահատման ժամանակ կիրառվում է սկզբնական գործարքի ամսաթվի փոխարժեքը: Իրական արժեքով հաշվառվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքը:

Գործարքի ամսաթվի դրությամբ պայմանագրային փոխարժեքի և ԿԲ փոխարժեքի տարբերությունը ներառվում է եկամտի կազմում՝ «Փոխարժեքային տարբերություններից զուտ օգուտներ/(վնասներ) արտարժույթով կատարված գործարքի գծով» հոդվածում: 2016 և 2015 թվականների դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԿԲ-ի կողմից հայտարարված փոխարժեքը կազմում էր 1 ԱՄՆ դոլարի համար 483.94 և 483.75 ՀՀ դրամ, 1 Եվրոյի համար 512.2 և 528.7 ՀՀ դրամ համապատասխանաբար:

Ստանդարտներ, որոնք դեռ ուժի մեջ չեն մտել

Ստորև ներկայացված են ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք թողարկվել են, բայց Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման օրվա դրությամբ դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Ընկերությունը մտադիր է կիրառել այդ ստանդարտները ուժի մեջ մտնելուց հետո:

ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ»

2014 թ. հուլիսին ՀՀՄՍԻ-ն թողարկեց ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտի վերջնական տարբերակը, որն արտացոլում է ֆինանսական գործիքներին վերաբերող նախագծի բոլոր փոփոխումներն ու փոխարինում է ՀՀՄՍ 39-ին՝ «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը», և ՖՀՄՍ 9-ի բոլոր նախկին տարբերակներին: Ստանդարտը ներկայացնում է դասակարգման, չափման, ինչպես նաև արժեզրկման և հեջավորման հաշվառման նոր պահանջներ:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ստանդարտներ, որոնք դեռ ուժի մեջ չեն մտել (շարունակություն)

Դասակարգման և չափման տեսանկյունից, Նոր ստանդարտը կպահանջի գնահատել բոլոր ֆինանսական գործիքները, բացի բաժնային գործիքներում ներդրումներից և ածանցյալ գործիքներից, համակցված մոտեցման հիման վրա՝ էլնելով ընկերության ակտիվները կառավարելու բիզնես մոդելի և գործիքների դրամական հոսքերի բնութագրիչներից: ՀՀՄՍ 39-ի չափման կատեգորիաները կփոխարինվեն հետևյալ կատեգորիաներով՝ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող, և անորոշագույն արժեքով չափվող գործիքներ: ՖՀՄՍ 9-ը նաև թույլ կտա ընկերություններին շարունակել դասակարգել (առանց հետագա վերադասակարգման հնարավորության) իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող, և անորոշագույն արժեքով չափվող գործիքների սահմանմանը համապատասխանող գործիքները որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա վերացնում կամ էապես նվազեցնում է չափման կամ ճանաչման անհետևողականությունը: Առևտրական նպատակով չպահվող բաժնային գործիքներում ներդրումները կարող են դասակարգվել (առանց հետագա վերադասակարգման հնարավորության) որպես իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող գործիքներ, առանց օգուտների կամ վնասների հետագա վերադասակարգման ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ֆինանսական պարտավորությունների հաշվառման ՀՀՄՍ 39-ի պահանջները էապես չեն փոխվի:

ՖՀՄՍ 9-ը նաև հիմնովին կփոխի վարկերի արժեզրկման նկատմամբ մոտեցումը: Ստանդարտը կփոխարինի ՀՀՄՍ 39-ի՝ կրած վնասների մոտեցումը ակնկալվող վարկային կորուստների (ԱԿԿ) մոտեցմամբ: Ընկերությունից կպահանջվի ակնկալվող վարկային կորուստների պահուստ ճանաչել բոլոր վարկերի և պարտքային ֆինանսական գործիքների համար, որոնք չեն չափվում իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, ինչպես նաև վարկային պարտավորվածությունների և ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերի համար: Պահուստը գնահատվում է ակնկալվող վարկային կորուստների հիման վրա՝ կապված հաջորդ տասներկու ամիսների ընթացքում դեֆոլտի հավանականության հետ: Այն դեպքերում, երբ գործիքի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի է ունեցել վարկային ռիսկի էական աճ, պահուստը գնահատվում է ակտիվի ամբողջ ժամկետի ընթացքում դեֆոլտի հավանականության հիման վրա:

ՖՀՄՍ 9-ը ուժի մեջ է մտնում 2018 թ. -ի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառությունը թույլատրվում է: Ստանդարտը կիրառվում է հետընթաց կարգով, սակայն համեմատական տեղեկատվության վերահաշվարկ չի պահանջվում: Կիրառման ազդեցությունը անցման ամսաթվին (2018թ. հունվարի 1) կգրանցվի չբաշխված շահույթում: ՖՀՄՍ 9-ի կիրառումն ազդեցություն կունենա Ընկերության ֆինանսական ակտիվների դասակարգման և չափման վրա, սակայն ազդեցություն չի ունենա Ընկերության ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման և չափման վրա: Ընկերությունն ակնկալում է, որ ՖՀՄՍ 9-ը Նշանակալի ազդեցություն կունենա իր կապիտալի վրա: Այդ ազդեցության չափը որոշելու համար Ընկերությանը անհրաժեշտ է կատարել ավելի մանրամասն վերլուծություն, որը հաշվի կառնի ամբողջ հիմնավորված և կիրառելի տեղեկությունը՝ ներառյալ հեռանկարային տարրեր: Ընկերությունը գնահատում է փոփոխությունների ազդեցությունը իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և սկսել է ՖՀՄՍ 9-ին անցման պրոցեսը: Կիրառումը ակնկալվում է ավարտին հասցնել մինչև 2017թ. -ի ավարտը:

ՖՀՄՍ 15 «Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ»

2014 թ. -ի մայիսին ՀՀՄՍԽ-ն հրապարակել է «Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ» ՖՀՄՍ 15-ը, որն ուժի մեջ է մտնում 2018 թ. -ի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար՝ վաղաժամկետ կիրառման հնարավորությամբ: ՖՀՄՍ 15-ը սահմանում է հասույթի ճանաչման սկզբունքները և կիրառելի է լինելու հաճախորդների հետ բոլոր պայմանագրերի համար: Սակայն, տոկոսային եկամուտները և միջնորդավճարները, որոնք ֆինանսական գործիքների և վարձակալության անբաժան մասն են կազմում, կշարունակեն գտնվել ՖՀՄՍ 15-ի շրջանակներից դուրս և կկարգավորվեն այլ կիրառելի ստանդարտներով (օր.՝ ՖՀՄՍ 9 և ՖՀՄՍ 16՝ «Վարձակալություն»):

ՖՀՄՍ 15 ստանդարտի համաձայն հասույթը պետք է ճանաչվի, երբ ապրանքներն ու ծառայությունները փոխանցվել են, այն փոխհատուցման գումարի չափով, որի նկատմամբ իրավունքը ընկերությունն ակնկալում է ստանալ այդ ապրանքների և ծառայությունների փոխանցման դիմաց: Ստանդարտը նաև կհստակեցնի հասույթի բնույթի, չափի և ժամկետների, ինչպես նաև հասույթի և հաճախորդներից համապատասխան դրամական հոսքերի վերաբերյալ ցանկացած անորոշության բացահայտումների մի շարք համապարփակ պահանջներ:

Ընկերությունը չի նախատեսում ՖՀՄՍ 15-ի վաղաժամկետ ընդունում և ներկայումս գնահատում է դրա ազդեցությունը:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ստանդարտներ, որոնք դեռ ուժի մեջ չեն մտել (շարունակություն)

ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություն»

ՀՀՄՍԽ-ն հրապարակել է ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություն» վարձակալության հաշվառման նոր ստանդարտը 2016թ. հունվարին: Նոր ստանդարտը զգալիորեն չի փոխում վարձակալության հաշվառումը վարձատուների համար: Սակայն, այն պահանջում է վարձակալներին ճանաչել վարձակալությունների մեծ մասը իրենց հաշվապահական հաշվեկշռում որպես վարձակալության գծով պարտավորություն՝ համապատասխան ակտիվի օգտագործման իրավունքի հետ մեկտեղ: Վարձակալները պետք է կիրառեն միասնական մոդել բոլոր ճանաչված վարձակալությունների համար, բայց հնարավորություն կունենան չճանաչել կարճաժամկետ վարձակալությունները և ցածր արժեք ունեցող ակտիվների վարձակալությունը: Ընդհանուր առմամբ, շահույթ կամ վնասի ճանաչման կարգը նման է այսօրվա ֆինանսական վարձակալության հաշվառմանը՝ շահույթ կամ վնասում տոկոսային եկամտի և մաշվածության առանձին ճանաչմամբ:

ՖՀՄՍ 16 ուժի մեջ է մտնում 2019 թ. -ի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Վաղաժամկետ կիրառումը թույլատրելի է, պայմանով, որ հասույթի նոր ստանդարտ ՖՀՄՍ 15-ը կիրառվում է նույն օրը:

Ընկերությունը չի նախատեսում ՖՀՄՍ 16 վաղաժամկետ ընդունում և ներկայումս գնահատում է դրա ազդեցությունը:

ՀՀՄՍ 12-ի փոփոխություններ՝ «Շահութահարկ»

2016թ. հունվարին, փոփոխություններ հրապարակելով ՀՀՄՍ 12-ում, ՀՀՄՍ-ն հստակեցրեց ֆինանսական հաշվառման նպատակով իրական արժեքով չափվող, սակայն հարկային հաշվառման նպատակով սկզբնական արժեքով չափվող պարտքային գործիքների գծով հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվառման պահանջները: Այս փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2017 թ. -ի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար և վաղաժամկետ կիրառումը թույլատրելի է: Ընկերությունը ակնկալվում է, որ փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՀՀՄՍ 7-ի փոփոխություններ՝ «Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն»

2016թ. հունվարին ՀՀՄՍԽ-ն հրապարակեց «Հաշվետվություն դրամական միջոցների հոսքերի մասին» ՀՀՄՍ 7-ում փոփոխություններ՝ նպատակ ունենալով բարելավել ֆինանսավորման գործունեության բացահայտումները և օգնել օգտագործողներին ավելի լավ հասկանալ հաշվետու ընկերության իրացվելիության դիրքերը: Ըստ նոր պահանջների՝ ընկերությունները պետք է բացահայտեն տեղեկատվություն ֆինանսավորման գործունեության հետևանքով իրենց ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխությունների վերաբերյալ, ինչպիսիք են փոփոխությունները դրամական հոսքերից և ոչ-դրամական հոդվածներից (օր.՝ օգուտ և վնաս արտարժույթի փոփոխությունից): Փոփոխությունը ուժի մեջ է մտնում 2017թ. -ի հունվարի 1-ից: Ընկերությունը ներկայումս գնահատում է փոփոխության ազդեցությունը:

4. Կարևոր հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ

Դատողություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ-ի պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունը պետք է կատարի դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամտի և ծախսերի գծով ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և համապատասխան ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ գնահատման և կարևոր դատողությունների հետ կապված զգալի անորոշությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 13-ում՝ «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ» և Ծանոթագրություն 22-ում՝ «Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը»:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Կարևոր հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ (շարունակություն)

Գնահատումների անորոշություն

Ընկերության կողմից հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված գումարների վերաբերյալ ղեկավարությունը կատարել է հետևյալ առավել կարևոր գնահատումները և դատողությունները.

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ

Ընկերությունը գնահատում է հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներն առնվազն յուրաքանչյուր հաշվետու տարվա վերջում: Եթե ակնկալիքները տարբեր են նախորդ տարվա գնահատումներից, փոփոխությունները հաշվառվում են որպես հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում փոփոխություններ՝ համաձայն ՀՀՄՍ 8 «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում և սխալներ» ստանդարտի: Այդ գնահատումները կարող են էական ազդեցություն ունենալ հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքների վրա:

Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների արժեզրկման պահուստ

Ընկերությունը պարբերաբար կատարում է ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների՝ արժեզրկված լինելու վերլուծություն: Սեփական փորձից ելնելով՝ Ընկերությունը արժեզրկումից վնասները գնահատելիս օգտագործում է իր սուբյեկտիվ դատողություններն այն դեպքերում, երբ վարձակալը ֆինանսական դժվարություն է կրում և համանման վարկառուների վերաբերյալ չկա բավարար փաստացի տեղեկատվություն: Ընկերությունը համանման կերպով գնահատում է ապագա դրամական հոսքերի փոփոխությունները դիտարկվող տեղեկատվության հիման վրա, որը վկայում է վարկառուի պարտավորությունների մարման ոչ բարենպաստ կարգավիճակի, կա՛մ պետական, կա՛մ տեղական տնտեսական պայմանների փոփոխության մասին, որոնք վերագրվում են տվյալ Ընկերության ակտիվների գծով պարտավորությունների չկատարման դեպքերին: Ղեկավարությունն օգտագործում է գնահատումները հիմնվելով ակտիվների նկատմամբ համանման վարկային ռիսկի բնութագրերի և ֆինանսական վարձակալությունների խմբերի արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշների պատմական տվյալների վրա: Սեփական փորձից ելնելով՝ Ընկերությունն օգտագործում է իր սուբյեկտիվ դատողությունները դիտարկվող ֆինանսական վարձակալությունների վերաբերյալ տեղեկատվության ճշգրտման համար՝ ընթացիկ իրավիճակը արտացոլելու նպատակով: 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներառված ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների արժեզրկման պահուստը կազմում է 142,529 հազ. ՀՀ դրամ (2015թ.՝ 258,851 հազ. ՀՀ դրամ): Ավելի մանրամասն տեղեկատվություն ներկայացված է Ծանոթագրություն 13-ում:

5. Զուտ տոկոսային եկամուտ

	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Տոկոսային եկամուտ		
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	1,015,573	1,036,222
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	159,500	133,826
Այլ տոկոսային եկամուտ	28,664	25,757
	<u>1,203,737</u>	<u>1,195,805</u>
Տոկոսային ծախս		
Այլ փոխառություններ	(484,847)	(488,756)
Բանկերից ստացված վարկեր	(86,343)	(88,398)
	<u>(571,190)</u>	<u>(577,154)</u>
Զուտ տոկոսային եկամուտ	<u>632,547</u>	<u>618,651</u>

6. Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ

	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Մատակարարներից ստացված միջնորդավճարներ	98,397	104,965
Ապահովագրական գործակալությունից ստացված միջնորդավճարներ	47,117	30,930
	<u>145,514</u>	<u>135,895</u>

(հազար ՀՀ դրամ)

7. Այլ գործառնական եկամուտ

	<u>2016թ.</u>	<u>2015թ.</u>
Վարձակալության գործարքների գծով ծախսերի փոխհատուցում	41,616	48,408
Հաշվեգրված տույժեր և տուգանքներ	24,749	61,516
Այլ եկամուտ	5,746	46,182
	<u>72,111</u>	<u>156,106</u>

8. Այլ գործառնական ծախսեր

	<u>2016թ.</u>	<u>2015թ.</u>
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	(103,817)	(96,713)
Այլ ակտիվների օտարումից կորուստ	(28,829)	(146,481)
Տույժեր և տուգանքներ	(104)	(51,604)
Այլ	(7,450)	(21,738)
	<u>(140,200)</u>	<u>(316,536)</u>

9. Արժեզրկման գծով պահուստի հակադարձումից օգուտ / (ձևավորման գծով ծախս)

	<u>2016թ.</u>	<u>2015թ.</u>
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ (Ծան. 13)	63,913	(173,570)
Այլ ակտիվներ (Ծան. 15)	-	(31,209)
	<u>63,913</u>	<u>(204,779)</u>

10. Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր

	<u>2016թ.</u>	<u>2015թ.</u>
Մաշվածություն և անորտիզացիա	(32,689)	(30,075)
Գովազդ և մարքեթինգ	(16,658)	(29,833)
Հիմնական միջոցների նորոգում և տեխնիկական սպասարկում	(10,825)	(12,718)
Ֆինանսական համակարգի հաշտարարի գծով վճարներ	(8,703)	(10,364)
Գործուղման ծախսեր	(5,206)	(6,077)
Մասնագիտական ծառայություններ	(5,000)	(5,000)
Ներկայացուցչական ծախսեր	(4,769)	(2,308)
Այլ	(6,971)	(4,560)
	<u>(90,821)</u>	<u>(100,935)</u>

11. Հարկում

Շահութահարկի գծով ծախսը բաղկացած է հետևյալ հոդվածներից.

	<u>2016թ.</u>	<u>2015թ.</u>
Ընթացիկ շահութահարկի գծով ծախս	(89,216)	(28,627)
Հետաձգված հարկային ծախս՝ ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	(11,708)	(44,194)
Շահութահարկի գծով ծախս	<u>(100,924)</u>	<u>(72,821)</u>

Ընկերությունների համար (ներառյալ վարկային կազմակերպությունները) կիրառվող շահութահարկի դրույքաչափը 2016 և 2015թթ. -ին կազմել է 20%:

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հարկում (շարունակություն)

Շահութահարկի արդյունավետ դրույքաչափը տարբերվում է շահութահարկի՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափից: Օրենքով սահմանված դրույքաչափի հիման վրա շահութահարկի գծով ծախսի համաձայնեցումը իրականի հետ հետևյալն է.

	<u>2016թ.</u>	<u>2015թ.</u>
Շահույթ նախքան հարկումը	400,196	73,322
Շահութահարկի գծով ծախս՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափով (20%)	(80,039)	(14,664)
Չնվազեցվող ծախսեր	(20,885)	(58,157)
	<u>(100,924)</u>	<u>(72,821)</u>

ա) Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակներով օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակներով օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերություններն առաջացնում են զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Ժամանակավոր տարբերությունների շարժը 2016թ. և 2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարիների համար ներկայացված է ստորև.

	<u>2014թ.</u>	<u>Շահույթում կամ վնասում ճանաչված</u>	<u>2015թ.</u>	<u>Շահույթում կամ վնասում ճանաչված</u>	<u>2016թ.</u>
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	(8,969)	14,024	5,055	(12,198)	(7,143)
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	4,621	(49,963)	(45,342)	(7,956)	(53,298)
Այլ փոխառություններ	3,563	(8,839)	(5,276)	10,138	4,862
Այլ պարտավորություններ	1,108	584	1,692	(1,692)	-
	<u>323</u>	<u>(44,194)</u>	<u>(43,871)</u>	<u>(11,708)</u>	<u>(55,579)</u>

12. Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ

	<u>2016թ.</u>	<u>2015թ.</u>
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ		
Ժամկետային ավանդներ բանկերում		
- հինգ խոշորագույն հայկական բանկեր	3,388,390	1,898,026
Ընդամենը բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	<u>3,388,390</u>	<u>1,898,026</u>

Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներն արժեզրկված կամ ժամկետանց չեն:

(հազար ՀՀ դրամ)

13. **Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ**

	2016թ.	2015թ.
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ		
Մինչև մեկ տարի ժամկետով	4,871,671	4,252,323
Մեկից հինգ տարի ժամկետով	6,811,971	7,570,069
Հինգ տարուց ավել ժամկետով	77,305	96,688
Նվազագույն վարձավճարներ	11,760,947	11,919,080
Մինչև մեկ տարի ժամկետով	(248,450)	(206,095)
Մեկից հինգ տարի ժամկետով	(1,427,379)	(1,550,694)
Հինգ տարուց ավել ժամկետով	(34,014)	(39,994)
Հանած՝ չվաստակաթ ֆինանսական եկամուտ	(1,709,843)	(1,796,783)
Զուտ ներդրումներ ֆինանսական վարձակալությունում	10,051,104	10,122,297
Հանած՝ արժեզրկման գծով պահուստ	(142,529)	(258,851)
Զուտ ներդրումներ ֆինանսական վարձակալությունում	9,908,575	9,863,446

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները ներառում են ճանապարհին գտնվող սարքավորումներ՝ 213,603 հազ. ՀՀ դրամի չափով (2015թ.՝ 174,468 հազ. ՀՀ դրամ), որոնք տրվելու են վարձակալության:

	2016թ.	2015թ.
Ֆինանսական վարձակալություն կորպորատիվ հաճախորդներին	8,952,298	9,607,324
Ֆինանսական վարձակալություն մանրածախ հաճախորդներին	1,098,806	514,973
Համախառն ներդրումներ ֆինանսական վարձակալությունում	10,051,104	10,122,297
Արժեզրկման գծով պահուստ	(142,529)	(258,851)
Զուտ ներդրումներ ֆինանսական վարձակալությունում	9,908,575	9,863,446

Ստորև ներկայացված է 2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների արժեզրկման գծով պահուստի շարժը ըստ ֆինանսական վարձակալության տեսակների.

	Վարձակալություն կորպորատիվ հաճախորդներին	Վարձակալություն մանրածախ հաճախորդներին	Ընդամենը
Մնացորդը հաշվետու տարվա սկզբին	253,701	5,150	258,851
Զուտ հակադարձում	(63,035)	(878)	(63,913)
Զուտ դուրսգրումներ	(51,689)	(720)	(52,409)
Մնացորդը հաշվետու տարվա վերջին	138,977	3,552	142,529

Ստորև ներկայացված է 2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների արժեզրկման գծով պահուստի շարժը ըստ ֆինանսական վարձակալության տեսակների.

	Վարձակալություն կորպորատիվ հաճախորդներին	Վարձակալություն մանրածախ հաճախորդներին	Ընդամենը
Մնացորդը հաշվետու տարվա սկզբին	168,282	2,291	170,573
Զուտ ծախս	167,247	6,323	173,570
Զուտ դուրսգրումներ	(81,828)	(3,464)	(85,292)
Մնացորդը հաշվետու տարվա վերջին	253,701	5,150	258,851

ա) **Ֆինանսական վարձակալության պորտֆելի վարկային որակը**

Ֆինանսական վարձակալության պորտֆելի վարկային որակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 21-ում:

(հազար ՀՀ դրամ)

13. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ (շարունակություն)

բ) Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների արժեզրկման պահուստի գնահատման համար կիրառվող հիմնական ենթադրությունները և դատողությունները

(i) Ֆինանսական վարձակալություն իրավաբանական անձանց

Ֆինանսական վարձակալության արժեզրկումը գնահատելիս Ընկերությունը հիմնվում է վարձակալության գծով ստացվելիք արժեզրկված գումարների հետ կապված դրամական միջոցների ապագա հոսքերի վերլուծության, վնաս կրելու իր նախկին փորձի վերլուծության, արժեզրկման հայտանիշ չունեցող ֆինանսական վարձակալության պորտֆելների համար գործող ներկայիս տնտեսական պայմանների վրա: Իրավաբանական անձանց տրված ֆինանսական վարձակալության գծով արժեզրկման պահուստը որոշելիս ղեկավարությունն առաջնորդվում է հետևյալ հիմնական ենթադրություններով.

- ▶ նախորդ տարիների տարեկան վնասի գործակիցը կազմում է 1% (2015թ.՝ 1%),
- ▶ սկզբնական գնահատված արժեքի նկատմամբ կիրառվում է 20%-ից 45% զեղչ՝ վարձակալված գույքի վաճառքի դեպքում,
- ▶ վարձակալված գույքի իրացումից մուտքերի ստացումը հետաձգվում է 12 ամսով:

(ii) Ֆինանսական վարձակալություն ֆիզիկական անձանց

Ֆինանսական վարձակալության արժեզրկումը գնահատելիս Ընկերությունը հիմնվում է վնաս կրելու իր նախկին փորձի վերլուծության վրա: Ֆիզիկական անձանց տրված ֆինանսական վարձակալության գծով արժեզրկման պահուստը որոշելիս ղեկավարությունն առաջնորդվում է այն հիմնական ենթադրությամբ, որ նախորդ տարիների տարեկան վնասի գործակիցը կազմում է 1% (2015թ.՝ 1%):

գ) Գրավի և վարկային ռիսկը զսպող այլ գործիքների վերլուծություն

(i) Ֆինանսական վարձակալություն կորպորատիվ հաճախորդներին

Կորպորատիվ հաճախորդներին տրված ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները ենթակա են անհատական գնահատման և արժեզրկման ստուգման: Կորպորատիվ հաճախորդի ընդհանուր վարկունակությունը նրան տրամադրված ֆինանսական վարձակալության վարկային որակի կարևոր հայտանիշ է համարվում: Սակայն գրավը կամ վարկային ռիսկը զսպող այլ գործիքները (վարձակալված գույքի նկատմամբ Ընկերության սեփականության իրավունքը) հանդիսանում են լրացուցիչ ապահովման միջոց:

Ո՛չ ժամկետանց, և ո՛չ արժեզրկված ֆինանսական վարձակալության փոխհատուցվելիությունը գլխավորապես կախված է փոխառուի վարկունակությունից, այլ ոչ թե վարձակալված գույքի արժեքից կամ գրավից, և Ընկերությունը անպայմանորեն չի վերագնահատում վարձակալված գույքը կամ գրավը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ անհատապես արժեզրկված ֆինանսական վարձակալությունների գրավների իրական արժեքը կազմում է 266,063 հազ. ՀՀ դրամ:

(ii) Ֆինանսական վարձակալություն մանրածախ հաճախորդներին

Մանրածախ հաճախորդներին տրված ֆինանսական վարձակալությունը հիմնականում ապահովված է տրանսպորտային միջոցներով: Վարձակալված գույքերի իրական արժեքը գնահատվել է ֆինանսական վարձակալության սկզբում և չի ճշգրտվել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ հետագա փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով:

դ) Գրավադրված ակտիվներ

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1,124,588 հազ. ՀՀ դրամ համախառն արժեքով ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները (2015թ.՝ 540,035 հազ. ՀՀ դրամ) ծառայում են որպես գրավ այլ փոխառությունների համար (տե՛ս Ծան. 17):

(հազար ՀՀ դրամ)

13. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ (շարունակություն)

ե) Ֆինանսական վարձակալության պորտֆելի տնտեսական և աշխարհագրական վերլուծություն

Կորպորատիվ հաճախորդներին ֆինանսական վարձակալությունները առավելապես տրամադրվել են ՀՀ հաճախորդներին, որոնք իրենց գործունեությունը իրականացնում են տնտեսության հետևյալ ոլորտներում.

	2016թ.	2015թ.
Արտադրություն	1,482,468	1,327,142
Ծառայությունների ոլորտ	1,442,667	1,606,164
Առևտուր	1,377,557	1,365,334
Շինարարություն	1,243,779	1,240,910
Մենդի և խմիչքի արտադրություն	910,430	1,139,730
Տրանսպորտ	889,247	1,345,770
Գյուղատնտեսություն	629,199	301,660
ՀէՎ-եր	554,905	762,022
Ֆինանսական կազմակերպություններ	220,687	265,870
Հանքարդյունաբերություն	117,072	204,787
Այլ	84,287	47,935
Ֆինանսական վարձակալություն մանրածախ հաճախորդներին	1,098,806	514,973
	10,051,104	10,122,297
Արժեզրկման գծով պահուստ	(142,529)	(258,851)
	9,908,575	9,863,446

զ) Պարտքային ռիսկին ենթարկվածություն

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունի երկու փոխառու (2015թ.՝ երեք փոխառու), որոնց ֆինանսական վարձակալության գծով մնացորդները գերազանցում են կապիտալի 10%-ը: 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների համախառն արժեքը կազմում է 682,675 հազ. ՀՀ դրամ (2015թ.՝ 426,670 հազ. ՀՀ դրամ):

14. Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

	Համա- կարգչային Շենքեր	Տնտեսա- տեխնիկա կան գույք	Փոխադրա- միջոցներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդը 2016թ. հունվարի					
1-ի դրությամբ	401,949	20,288	44,712	8,390	481,097
Ավելացում	–	20,903	2,670	999	24,572
Մնացորդը 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	401,949	41,191	47,382	9,389	505,669
Մաշվածություն և ամորտիզացիա					
Մնացորդը 2016թ. հունվարի					
1-ի դրությամբ	70,588	17,761	31,353	8,390	128,380
Հաշվետու տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	20,153	2,980	8,880	676	32,689
Մնացորդը 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	90,741	20,741	40,233	9,066	161,069
Զուտ հաշվեկշռային արժեք 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	311,208	20,450	7,149	323	344,600

(հազար ՀՀ դրամ)

14. **Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ (շարունակություն)**

	<i>Շենքեր</i>	<i>Համա- կարգչային տեխնիկա</i>	<i>Տնտեսա- կան գույք</i>	<i>Փոխադրա- միջոցներ</i>	<i>Ոչ նյութական ակտիվներ</i>	<i>Ընդամենը</i>
Սկզբնական արժեք						
Մնացորդը 2015թ. հունվարի						
1-ի դրությամբ	401,949	18,445	46,055	8,390	5,758	480,597
Ավելացում	–	2,094	527	–	–	2,621
Օտարում և դուրսգրում	–	(251)	(1,870)	–	–	(2,121)
Մնացորդը 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>401,949</u>	<u>20,288</u>	<u>44,712</u>	<u>8,390</u>	<u>5,758</u>	<u>481,097</u>
Մաշվածություն և ամորտիզացիա						
Մնացորդը 2015թ. հունվարի						
1-ի դրությամբ	50,491	16,674	24,583	8,390	288	100,426
Հաշվետու տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	20,097	1,338	8,640	–	–	30,075
Օտարում և դուրսգրում	–	(251)	(1,870)	–	–	(2,121)
Մնացորդը 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>70,588</u>	<u>17,761</u>	<u>31,353</u>	<u>8,390</u>	<u>288</u>	<u>128,380</u>
Զուտ հաշվեկշռային արժեք 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>331,361</u>	<u>2,527</u>	<u>13,359</u>	<u>–</u>	<u>5,470</u>	<u>352,717</u>

2016թ. ընթացքում հիմնական միջոցների ձեռքբերման հետ կապված կապիտալացված փոխառության ծախսեր չեն եղել (2015թ. -ին նման ծախսեր չեն եղել):

15. **Այլ ակտիվներ**

Այլ ակտիվները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Կանխավճարներ վարձակալած գույքի մատակարարներին	650,416	313,246
Դեբիտորական պարտքեր	41,842	24,606
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	<u>692,258</u>	<u>337,852</u>
Վերադարձված վարձակալած գույք	150,682	112,178
Հարկերի գծով կանխավճարներ	14,584	11,942
Այլ ակտիվներ	9,684	2,347
	<u>867,208</u>	<u>464,319</u>

Այլ արժեզրկման գծով պահուստներ

2016թ. ընթացքում այլ ակտիվների արժեզրկման գծով պահուստ չի ճանաչվել: 2015թ. ընթացքում այլ արժեզրկման գծով պահուստի շարժը հետևյալն է.

	<i>2015թ.</i>
Մնացորդը հաշվետու տարվա սկզբին	33,767
Զուտ ծախս	31,209
Դուրսգրումներ	(64,976)
Մնացորդը հաշվետու տարվա վերջին	<u>–</u>

(հազար ՀՀ դրամ)

16. Բանկերից ստացված վարկեր

	2016թ.	2015թ.
Բանկերից ստացված վարկեր	1,958,672	985,849

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունի երկու բանկից ստացված միջոցներ (2015թ.՝ մեկ բանկ), որոնց մնացորդները գերազանցում են կապիտալի 10%-ը: 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում է 1,958,672 հազ. ՀՀ դրամ (2015թ.՝ 985,849 հազ. ՀՀ դրամ):

17. Այլ փոխառություններ

	2016թ.	2015թ.
Գրավով չապահովված փոխառություններ միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	7,531,226	7,908,322
Գրավով ապահովված փոխառություններ ՀՀ ԿԲ-ից	1,085,159	325,639
	<u>8,616,385</u>	<u>8,233,961</u>

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1,124,588 հազ. ՀՀ դրամ ընդհանուր գումարով ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները (2015թ.՝ 540,035 հազ. ՀՀ դրամ) ծառայում են որպես գրավ այլ փոխառությունների համար (տե՛ս Ծան. 13):

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունի չորս գործընկեր (2015թ.՝ չորս գործընկեր), որոնց հետ մնացորդները գերազանցում են կապիտալի 10%-ը: 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում է 8,616,385 հազ. ՀՀ դրամ (2015թ.՝ 8,233,961 հազ. ՀՀ դրամ):

Պարտադիր պայմանների խախտում

Ընկերությունը փոխառության պայմանագրերի հետ կապված ստանձնել է որոշակի պարտադիր պայմաններ: 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը բավարարել է բոլոր պարտադիր պայմաններին:

2015թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում Ընկերությունը խախտել է վարկառուներից մեկի հետ կնքված պայմանագրով սահմանված սահմանափակման առավելագույն չափը: 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ փոխառության հաշվեկշռային արժեքը կազմել է 3,890,399 հազ. ՀՀ դրամ: Բացի այդ, սահմանափակման խախտումը հանգեցրել է այլ վարկառուների հետ կնքված պայմանագրերի սահմանափակումների փոխադարձ խախտմանը: Արդյունքում, 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված 7,908,322 հազ. ՀՀ դրամ գումարով փոխառությունները դասակարգվել են «ցպահանջ և մինչև մեկ ամիս» դասում տոկոսադրույքի ճեղքվածքի, իրացվելիության և ժամկետայնության վերլուծություններում՝ Ծանոթագրություն 21-ում:

Հաշվետու ամսաթվից հետո Ընկերությունը ներում է ստացել վարկառուից՝ վերոնշյալ խախտման հետ կապված:

18. Այլ պարտավորություններ

	2016թ.	2015թ.
Կանխավճարներ վարձակալներից	461,521	127,126
Կրեդիտորական պարտքեր	31,559	74,416
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	<u>493,080</u>	<u>201,542</u>
Շահութահարկից բացի այլ հարկային պարտավորություններ	44,166	23,599
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	<u>44,166</u>	<u>23,599</u>
	<u>537,246</u>	<u>225,141</u>

(հազար ՀՀ դրամ)

19. Կապիտալ

Հայտարարված, թողարկված և շրջանառվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 200 սովորական բաժնետոմսերից (2015թ.՝ 200 սովորական բաժնետոմսեր), որոնցից յուրաքանչյուրի անվանական արժեքը կազմում է 5,876,076 ՀՀ դրամ: Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժիններ և քվեարկել Ընկերության ընդհանուր ժողովներում մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

Վճարման ենթակա շահաբաժինները սահմանափակվում են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված՝ Ընկերության առավելագույն չբաշխված շահույթի չափով: 2016թ. ընթացքում Ընկերության կողմից շահաբաժիններ չեն հայտարարվել և չեն վճարվել (2015թ.՝ շահաբաժիններ չեն հայտարարվել և չեն վճարվել):

20. Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ

Գործարար միջավայր

Հայաստանի Հանրապետությունը շարունակում է տնտեսական բարեփոխումները և իրավական, հարկային ու օրենսդրական համակարգերի զարգացումը՝ շուկայական տնտեսության պահանջներին համապատասխան: Հայաստանի տնտեսության ապագա կայունությունը առավելապես կախված է այս բարեփոխումներից և զարգացումներից, ինչպես նաև կառավարության կողմից իրականացվող տնտեսական, ֆինանսական և դրամավարկային քաղաքականությունների արդյունավետությունից:

2015թ.-ին Եվրասիական Տնտեսական Միության, հատկապես Ռուսաստանի ընդհանուր տնտեսական ակտիվությունը թույլ էր: Հայաստանի տնտեսության վրա ազդեցություն է ունեցել դրամական փոխանցումների նվազումը: Այնուամենայնիվ, Հայաստանում գրանցվել է ՀՆԱ-ի աճ, տարվա ընթացքում արտարժույթի տատանումները եղել են չափավոր և ֆինանսական կայունության խնդիրներ չեն գրանցվել: Թույլ տնտեսական պայմանները հանգեցրեցին Հայաստանի ֆինանսական համակարգում ավելի բարձր ֆինանսական վարձակալության արժեզրկման գծով պահուստների և ավելի ցածր պորտֆելի աճի:

2016թ.-ին Հայաստանում ՀՆԱ-ի աճը դեռևս դրական էր: Երկիրն արձանագրել է առևտրային հաշվեկշռի զգալի բարելավում՝ տարվա կտրվածքով արտահանումն աճել է 20%-ով, աճել են նաև ներմուծման ծավալները: Արդյունքում բարելավվել է նաև երկրի ընթացիկ հաշվեկշռը: Եվրասիական Տնտեսական Միությունում կայունացումը (հատկապես տարվա երկրորդ կիսամյակում), ակնհայտորեն, բարենպաստ ազդեցություն է ունեցել առևտրի ծավալների և դրամական փոխանցումների ներհոսքի վրա:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ ձեռնարկում է համապատասխան միջոցներ ներկայիս իրավիճակում Ընկերության գործունեության կայունությունը ապահովելու համար:

Իրավական միջավայր

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունը կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Ղեկավարության գտնում է, որ նման վարույթների կամ հայցերի արդյունքում առաջացող պարտավորությունները, եթե այդպիսիք լինեն, զգալի բացասական ազդեցություն չեն ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա: Ղեկավարությունը տեղյակ չէ Ընկերության դեմ որևիցե փաստացի, սպասվող կամ սպառնացող էական հայցերի մասին:

Հարկային միջավայր

ՀՀ հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է, և նրան բնորոշ են հաճախակի փոփոխությունները օրենսդրությունում, պաշտոնական հայտարարություններում և դատական որոշումներում, որոնք հաճախ ոչ հստակ և հակասական են և ենթակա տարընթերցումների տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության մի շարք մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր, տուգանքներ և տոկոսային վճարներ: Հարկային օրենսդրությունը խախտելու դեպքում, լրացուցիչ հարկային պարտավորություններ, տույժեր և տուգանքներ չեն կարող կիրառվել հարկային մարմինների կողմից, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները ՀՀ-ում կարող են առաջացնել հարկային ռիսկեր, որոնք ավելի էական են, քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը գտնում է, որ պատշաճ կերպով է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ հիմնված ՀՀ հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների իր մեկնաբանությունների վրա: Սակայն, համապատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբեր լինել, և ֆինանսական վիճակի վրա ազդեցությունը կարող է էական լինել, եթե տվյալ մարմինները կարողանան պարտադրել իրենց մեկնաբանությունները:

(հազար ՀՀ դրամ)

20. Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ (շարունակություն)

Հարկային միջավայր (շարունակություն)

Ընկերությունն ունի վարձակալված գույքը վարձակալին փոխանցելու պարտավորվածություններ: Այս պարտավորվածությունները հանդես են գալիս կնքված վարձակալության պայմանագրերի տեսքով:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են պարտավորվածությունների պայմանագրային գումարները: Աղյուսակում արտացոլված պարտավորվածությունների գումարները ենթադրում են, որ գումարներն ամբողջովին տրամադրված են:

	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
Տրամադրվելիք ֆինանսական վարձակալություն – պայմանագրային գումար	1,072,849	345,814

Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանի Հանրապետությունում: Ընկերությունն ամբողջությամբ ապահովագրված չէ իր գրասենյակի և սարքավորումների վսասներից, գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Ընկերության տարածքում տեղի ունեցած կամ նրա գործունեությանը վերաբերող պատահարներից: Քանի դեռ Ընկերությունը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի բացասական ազդեցություն ունենալ գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

21. Ռիսկերի կառավարում

Ներածություն

Ռիսկերի կառավարումը բնորոշ է Ընկերության գործունեությանը և կառավարվում է մշտական հայտնաբերման, չափման և մոնիթորինգի գործընթացների միջոցով, որոնք ենթակա են ռիսկերի սահմանաչափերին և մշտական վերահսկողության: Ռիսկերի կառավարման գործընթացն ունի որոշիչ նշանակություն Ընկերության եկամտաբերության հաստատուն մակարդակի պահպանման հարցում, և Ընկերության յուրաքանչյուր աշխատակից պատասխանատվություն է կրում իր պարտականությունների շրջանակում ի հայտ եկող ռիսկերի համար: Հիմնական ռիսկերը, որոնց ենթակա է Ընկերությունը, վարկային, իրացվելիության և շուկայական ռիսկերն են: Վերջինս իր հերթին բաժանվում է արտարժույթային և տոկոսադրույքի ռիսկերի: Ընկերությունը ենթակա է նաև գործառնական ռիսկերի:

Ռիսկերի կառավարման գործառույթը չի ներառում այնպիսի բիզնես ռիսկեր, ինչպիսիք են շրջակա միջավայրում, տեխնոլոգիաներում և տնտեսության ճյուղերում փոփոխությունները: Դրանք վերահսկվում են Ընկերության ռազմավարական պլանավորման գործընթացի միջոցով:

Ռիսկերի կառավարման համակարգ

Ռիսկերի հայտնաբերման և վերահսկման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է Տնօրենների խորհուրդը, սակայն առկա են առանձին անկախ մարմիններ, որոնք պատասխանատու են ռիսկերի կառավարման և մոնիթորինգի համար:

Տնօրենների խորհուրդը

Տնօրենների խորհուրդը պատասխանատու է ընդհանուր ռիսկերի կառավարման քաղաքականության, ռիսկերի կառավարման ռազմավարության և սկզբունքների հաստատման համար:

Վարչությունը

Վարչությունը պատասխանատու է Ընկերությունում ռիսկերի ընդհանուր գործընթացի վերահսկման համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

21. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Ներածություն (շարունակություն)

Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողով

Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովը ընդհանուր առումով պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ռազմավարության և դրա իրականացման սկզբունքների, շրջանակների, քաղաքականությունների և սահմանաչափերի մշակման համար: Այն պատասխանատու է ռիսկերի հիմնարար խնդիրների համար և կառավարում ու վերահսկում է ռիսկերի հետ կապված համապատասխան որոշումները:

Ռիսկերի դիտարկումը և վերահսկումը հիմնականում իրականացվում է Ընկերության կողմից հաստատված սահմանաչափերի հիման վրա: Այս սահմանաչափերը արտացոլում են Ընկերության գործարար ռազմավարությունը և շուկայական միջավայրը, ինչպես նաև այն ռիսկի մակարդակը, որը Ընկերությունը պատրաստ է ընդունել՝ լրացուցիչ շեշտադրելով տնտեսության ընտրված ոլորտները: Բացի այդ, Ընկերությունը դիտարկում է գնահատում է ընդհանուր ռիսկին ենթարկվելու առավելագույն մակարդակը բոլոր տեսակի ռիսկերի և գործունեությունների գծով:

Ընկերության բոլոր մակարդակների համար հատուկ հարմարեցված ռիսկերի հաշվետվություններ են պատրաստվում և ներկայացվում, որպեսզի բոլոր բիզնես ստորաբաժանումները ապահովված լինեն լիարժեք, անհրաժեշտ և արդի տեղեկատվությամբ:

Ռիսկերի գերկենտրոնացում

Ռիսկի համակենտրոնացումը ի հայտ է գալիս այն դեպքերում, երբ մի շարք գործընկերներ իրականացնում են համանման գործունեություն, կամ երբ գործունեությունը վարում են մեկ աշխարհագրական տարածաշրջանում, կամ երբ գտնվում են համանման տնտեսական գործունեության ներքո, որոնց հետևանքով իրենց պարտավորությունների կատարումը նմանապես է արձագանքում տնտեսական, քաղաքական և այլ պայմանների փոփոխությանը: Ռիսկի համակենտրոնացումները արտացոլում են Ընկերության գործունեության արդյունքների համեմատական զգայունությունն այն պայմանների նկատմամբ, որոնք ազդում են որոշակի ոլորտի կամ աշխարհագրական տարածաշրջանի վրա:

Ռիսկի գերկենտրոնացումից խուսափելու նպատակով Ընկերության քաղաքականությունը և ընթացակարգերը ներառում են յուրահատուկ սկզբունքներ, որոնք ուղղված են առավելագույն կերպով բազմազանեցված պորտֆել ապահովելուն: Իրականացվում է սահմանված համակենտրոնացման կառավարում:

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկն այն ռիսկն է, որի պատճառով Ընկերությունը կարող է կրել վնասներ՝ հաճախորդների կամ գործընկերների կողմից պարտավորությունների չկատարման դեպքում: Ընկերությունը իրականացնում է վարկային ռիսկի վերահսկում և կառավարում՝ սահմանելով ռիսկի այն սահմանմանաչափը, որը պատրաստ է ընդունել անհատական գործընկերների և աշխարհագրական ու տնտեսական համակենտրոնացումների համար, ինչպես նաև դիտարկելով զգայունությունը նման սահմանաչափերի նկատմամբ:

Ընկերությունը հաստատել է վարկային որակի ստուգման գործընթաց՝ ապահովելու գործընկերների վարկունակության հնարավոր փոփոխությունների վաղ բացահայտումը, ներառյալ գրավների պարբերաբար վերանայումը: Գործընկերների սահմանաչափերը հաստատված են վարկային ռիսկերի դասակարգման համակարգի միջոցով, որը յուրաքանչյուր գործընկերոջ համար սահմանում է ռիսկի վարկանիշ: Ռիսկերի վարկանիշները ենթակա են պարբերաբար վերանայման: Վարկերի որակի ստուգման գործընթացը Ընկերությանը թույլ է տալիս գնահատել հնարավոր վնասը այն ռիսկերի հետևանքով, որոնք նկատմամբ այն զգայուն է, և ձեռնարկել ուղղիչ գործողություններ:

Ռիսկի առավելագույն չափը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության տարրերի վրա, ներառյալ անանցյալ գործիքները, գտման և գրավի պայմանագրերի միջոցներով ռիսկը մեղմացնելու ազդեցությունից առաջ, ներկայացվում է հաշվեկշռային արժեքով:

Իրական արժեքով ներկայացված ֆինանսական գործիքների դեպքում, հաշվեկշռային արժեքը արտահայտում է ընթացիկ վարկային ռիսկը, բայց ոչ ռիսկի առավելագույն չափը, որը կարող է առաջանալ արժեքի փոփոխությունից: Ֆինանսական գործիքների յուրաքանչյուր մակարդակի վարկային ռիսկի առավելագույն չափի վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացվում է առանձին ծանոթագրություններում:

(հազար ՀՀ դրամ)

21. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Ընկերությունը ղեկավարում է ֆինանսական ակտիվների վարկային որակը ներքին վարկանիշերի միջոցով: Ստորև ներկայացված աղյուսակը ցույց է տալիս ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ տեղ գտած վարկերի հետ կապված հոդվածների բաշխումն ըստ դասերի՝ Ընկերությունում ընդունված ներքին վարկանիշերին համապատասխան:

2016թ. դեկտեմբերի 31	Ռիսկային շարունակություն		Փակեցումներ		Ընդամենը
	Ծան.	արժեզրկված	արժեզրկված	արժեզրկված	
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ, բացառությամբ կանխիկ դրամների		183,310	-	-	183,310
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	12	3,388,390	-	-	3,388,390
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	13	-	-	-	-
- Ֆիզիկական անձիք		1,085,935	9,319	-	1,095,254
- Իրավաբանական անձիք		8,560,067	71,622	181,632	8,813,321
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	15	692,258	-	-	692,258
2015թ. դեկտեմբերի 31					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ, բացառությամբ կանխիկ դրամների		59,187	-	-	59,187
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	12	1,898,026	-	-	1,898,026
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	13	-	-	-	-
- Ֆիզիկական անձիք		504,119	5,704	-	509,823
- Իրավաբանական անձիք		9,025,410	121,458	206,755	9,353,623
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	15	337,852	-	-	337,852

Փակեցումներ վարձակալություններն ընդգրկում են այն վարձակալությունները, որոնք փակեցում են ընդամենը մի քանի օր: Ստորև ներկայացված է վարձակալությունների վերլուծությունը՝ ըստ փակեցումների.

2016թ. դեկտեմբերի 31	Ռիսկային շարունակություն					271 օրից ավել	Ընդամենը
	1-30 օր	31-90 օր	91-180 օր	181-270 օր	271 օրից ավել		
Համախառն ֆինանսական վարձակալություններ մանրաթափ հաճախորդներին	1,089,457	9,349	-	-	-	-	1,098,806
Արժեզրկման գծով պահուստ	(3,521)	(31)	-	-	-	-	(3,552)
Հաշվեկշռային արժեք	1,085,936	9,318	-	-	-	-	1,095,254
Համախառն ֆինանսական վարձակալություններ կորպորատիվ հաճախորդներին	8,643,925	11,849	3,617	2,597	54,279	236,031	8,952,298
Արժեզրկման գծով պահուստ	(83,858)	(118)	(36)	(26)	(540)	(54,399)	(138,977)
Հաշվեկշռային արժեք	8,560,067	11,731	3,581	2,571	53,739	181,632	8,813,321

(հազար ՀՀ դրամ)

21. **Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

2015թ. դեկտեմբերի 31 ժամկետանց	Ու					271 օրից ավել	Ընդամենը
	1-30 օր	31-90 օր	91-180 օր	181-270 օր			
Համախառն ֆինանսական վարձակալություններ մանրաձախ հաճախորդներին Արժեզրկման գծով պահուստ	509,211	5,762	-	-	-	-	514,973
	(5,092)	(58)	-	-	-	-	(5,150)
Հաշվեկշռային արժեք	504,119	5,704	-	-	-	-	509,823
Համախառն ֆինանսական վարձակալություններ կորպորատիվ հաճախորդներին Արժեզրկման գծով պահուստ	9,115,583	49,153	3,046	70,116	27,389	342,037	9,607,324
	(90,173)	(492)	(30)	(13,561)	(14,163)	(135,282)	(253,701)
Հաշվեկշռային արժեք	9,025,410	48,661	3,016	56,555	13,226	206,755	9,353,623

Հաճախորդներին տրված վարձակալությունների արժեզրկման գծով պահուստի վերաբերյալ ավելի մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 13-ում:

Արժեզրկման գնահատում

Վարձակալությունների արժեզրկումը գնահատելու հիմնական գործոնները հետևյալն են՝ արդյոք տոկոսների և մայր գումարի վճարումները ժամկետանց են ավելի քան 90 օր, արդյոք հայտնի են գործընկերների որևէ ֆինանսական դժվարությունների, նրանց վարկային վարկանիշի նվազման կամ պայմանագրի սկզբնական պայմանների խախտման դեպքեր: Ընկերությունն արժեզրկման գնահատումն իրականացնում է երկու պահուստների մակարդակով՝ անհատական և խմբային հիմունքներով գնահատվող պահուստներ:

Անհատապես գնահատվող պահուստներ

Ընկերությունն անհատապես սահմանում է յուրաքանչյուր անհատապես էական վարձակալության պահուստի ստեղծման անհրաժեշտությունը: Պահուստների չափի որոշման ժամանակ հաշվի են առնվում հետևյալ հանգամանքները. գործընկերոջ գործարար-ծրագրի կայունությունը, ֆինանսական բարդությունների ծագման դեպքում նրա ունակությունները բարելավելու գործունեության արդյունքները, սնանկացման պարագայում կանխատեսվող ստացվելիք գումարները և ակնկալվող վճարման ենթակա շահաբաժինների գումարները, ֆինանսական օգնության ներգրավման հնարավորությունը, ապահովման միջոցի իրացման արժեքը, ինչպես նաև դրամական միջոցների ակնկալվող ժամկետները: Արժեզրկումից վնասները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կամ ավելի հաճախ, եթե չնախատեսված իրավիճակը պահանջում է ավելի մեծ ուշադրություն:

Խմբային հիմունքով գնահատվող պահուստներ

Անհատապես էական չհանդիսացող վարձակալությունների, ինչպես նաև անհատապես էական, բայց անհատապես արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշեր չունեցող վարձակալությունների գծով արժեզրկման պահուստները գնահատվում են խմբային հիմունքներով: Պահուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, այդ թվում յուրաքանչյուր պորտֆել թեստավորվում է առանձին:

Խմբային հիմունքով գնահատման դեպքում որոշվում է պորտֆելի արժեզրկումը, որը կարող է տեղի ունենալ նույնիսկ անհատական արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշերի բացակայության դեպքում: Արժեզրկումից վնասները որոշվում են հետևյալ տեղեկատվության հիման վրա. պորտֆելի գծով նախորդ ժամանակաշրջանների վնասները, ընթացիկ տնտեսական պայմանները, մոտավոր ժամանակահատվածը՝ սկսած հնարավոր կորստի պահից մինչև այն պահը, երբ կհաստատվի, որ այն պահանջում է անհատապես գնահատվող արժեզրկման պահուստի ստեղծում, ինչպես նաև, ստացման ենթակա ակնկալվող գումարները և ակտիվի արժեզրկումից հետո արժեքի վերականգնումը:

Վարկային ռիսկի առավելագույն մակարդակը, որպես կանոն, արտացոլվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներում և չճանաչված պայմանագրային պարտավորվածություններում: Վարկային ռիսկի նկատմամբ հնարավոր զգայունությունը նվազեցնելու նպատակով ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցման ազդեցությունը նշանակալի չէ:

(հազար ՀՀ դրամ)

21. **Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**

Իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսավորման կառավարում

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Ընկերությունը սովորական կամ չկանխատեսված իրավիճակում չի կարողանա կատարել իր պարտավորությունները վերջիններիս մարման ժամանակ:

Ընկերության կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակն է ցանկացած պահի ապահովել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված պարտավորությունները մարելու համար: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Տնօրենների խորհրդի կողմից:

Ընկերությունը ձգտում է ակտիվորեն պահպանել ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված և կայուն կառուցվածքը, որը ներառում է բաժնետերերից, բանկերից և այլ վարկային կազմակերպություններից ստացված վարկերը՝ իրացվելիության անկանխատեսելի պահանջներն արագ և հեշտությամբ բավարարելու նպատակով:

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ միևնույն մնացած ժամկետների

Ստորև ներկայացվում է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ ըստ միևնույն մնացած ժամկետների՝ պայմանագրային չգեղջված պարտավորությունների հիման վրա:

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	4-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ընդամենը
Պարտավորություններ						
Բանկերից ստացված վարկեր	25,594	51,187	161,209	1,934,471	-	2,172,461
Այլ փոխառություններ	465,290	930,579	4,578,219	3,056,061	2,579	9,032,728
Այլ պարտավորություններ	-	493,080	-	-	-	493,080
Ընդամենը չգեղջված ֆինանսական պարտավորություններ	<u>490,884</u>	<u>1,474,846</u>	<u>4,739,428</u>	<u>4,990,532</u>	<u>2,579</u>	<u>11,698,269</u>
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ						
Պարտավորություններ						
Բանկերից ստացված վարկեր	-	18,349	-	1,068,155	-	1,086,504
Այլ փոխառություններ	7,912,495	-	3,697	881,507	-	8,797,699
Այլ պարտավորություններ	-	201,542	-	-	-	201,542
Ընդամենը չգեղջված ֆինանսական պարտավորություններ	<u>7,912,495</u>	<u>219,891</u>	<u>3,697</u>	<u>1,949,662</u>	<u>-</u>	<u>10,085,745</u>

Վերոնշյալ աղյուսակը ներառում է 7,908,322 հազ. ՀՀ դրամ գումարով այլ փոխառություններ, որոնք պարտադիր պայմանների խախտման արդյունքում դասակարգվել են որպես «ցպահանջ և մինչև մեկ ամիս» (Ծանոթագրություն 17): Ստորև ներկայացված է այս մնացորդների դասակարգումն ըստ ակնկալվող մարման ժամկետների:

	2015թ.
1-ից 3 ամիս	240,124
3-ից 12 ամիս	1,070,667
1-ից 5 տարի	6,597,531
	<u>7,908,322</u>

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի տատանման ռիսկն է՝ շուկայական գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկը ներառում է արտարժույթի, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկերը: Շուկայական ռիսկն առաջանում է տոկոսադրույքի և բաժնային ֆինանսական գործիքների բաց դիրքերի գծով, որոնք ենթարկվում են շուկայի ընդհանուր և առանձին փոփոխություններին ու շուկայական գների և արտարժույթի փոխարժեքների տատանումների ազդեցությանը:

(հազար ՀՀ դրամ)

21. **Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**

Շուկայական ռիսկ (շարունակություն)

Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն է, որը թույլ կտա ընդունելի սահմաններում պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանը՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը Ընկերության ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի հնարավոր փոփոխության ռիսկն է տոկոսադրույքների փոփոխման արդյունքում: Ստորև ներկայացված աղյուսակը ցույց է տալիս Ընկերության ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքի հնարավոր հավանական փոփոխությունների նկատմամբ, բոլոր այլ փոփոխական մեծությունները հաստատուն լինելու դեպքում:

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը իրենից ներկայացնում է տոկոսադրույքների ենթադրվող փոփոխությունների ազդեցությունը մեկ տարվա զուտ տոկոսային եկամտի վրա, որը հաշվարկվել է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա լողացող տոկոսադրույքով ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների նկատմամբ:

Տեսակը	Բազիսային կետերի ավելացում 2016 թ.	Ջուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2016 թ.
Լիբոր	60	19,973
Եվրոլիբոր	12	1,488

Տեսակը	Բազիսային կետերի նվազում 2016 թ.	Ջուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2016 թ.
Լիբոր	(8)	(2,663)
Եվրոլիբոր	(8)	(992)

Տեսակը	Բազիսային կետերի ավելացում 2015 թ.	Ջուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2015 թ.
Լիբոր	50	13,991
Եվրոլիբոր	25	2,952

Տեսակը	Բազիսային կետերի նվազում 2015 թ.	Ջուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2015 թ.
Լիբոր	(12)	(3,358)
Եվրոլիբոր	(25)	(2,952)

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկը արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքով ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է: Ղեկավարության խորհուրդը սահմանել է արտարժույթային դիրքերի սահմանաչափեր՝ հիմնվելով ԿԲ կողմից սահմանված նորմատիվների վրա: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Ընկերությունն ունի Եվրոյով և ԱՄՆ դոլարով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ:

(հազար ՀՀ դրամ)

21. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Շուկայական ռիսկ (շարունակություն)

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված են այն արժույթները, որոնցով դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ունի էական արժույթային ռիսկեր դրամական ակտիվների և պարտավորությունների գծով: Կատարված վերլուծությունը արտահայտում է ՀՀ դրամի նկատմամբ՝ արտարժույթի փոխարժեքի հնարավոր տատանումների ազդեցությունը ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա, երբ այլ փոփոխական արժեքները հաստատուն են (կախված արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության նկատմամբ ոչ առևտրային դրամական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի զգայունությունից): Կապիտալի վրա ազդեցությունը չի տարբերվում ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա ազդեցությունից: Բացասական գումարները արտացոլում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կամ կապիտալում պոտենցիալ զուտ նվազումը, դրական գումարները՝ պոտենցիալ զուտ աճը:

Արժույթ	Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխություն	Ազդեցություն մինչև հարկումը շահույթի վրա	Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխություն	Ազդեցություն մինչև հարկումը շահույթի վրա
	%	2016թ.	%	2015թ.
ԱՄՆ դոլար	6%	5,801	10%	(4,373)
ԱՄՆ դոլար	-6%	(5,801)	-10%	4,373
Եվրո	11%	185	14%	(4,089)
Եվրո	-11%	(185)	-14%	4,089
Ռուսական ռուբլի	21%	1,773	15%	1,266
Ռուսական ռուբլի	-18%	(1,477)	-30%	(2,532)

Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը համակարգի խափանման, աշխատակազմի կողմից թույլ տրված սխալների, խարդախությունների կամ արտաքին գործոնների հետևանքով հնարավոր կորուստի ռիսկն է: Երբ ներքին վերահսկողության համակարգը դադարում է գործել, գործառնական ռիսկերը կարող են վնաս հասցնել համբավին, ունենալ իրավական հետևանքներ կամ բերել ֆինանսական վնասներ: Ընկերությունը չի ենթադրում, որ բոլոր գործառնական ռիսկերը վերացված են, սակայն ներքին վերահսկողության համակարգի օգնությամբ և հնարավոր ռիսկերի որոշման և համապատասխան ռեակցիայի միջոցով Ընկերությունը կարող է կառավարել նման ռիսկերը: Ներքին վերահսկողության համակարգը նախատեսում է պարտավորությունների արդյունավետ բաժանման, մուտքի թույլատվության, համադրման և հաստատման ընթացակարգեր, աշխատակազմի ուսուցում և գնահատում՝ այդ թվում ներքին աուդիտի միջոցով:

22. Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի չափում

Իրական արժեքի չափման գործընթացներ

Իրական արժեքի չափման համար Ընկերությունը սահմանում է քաղաքականություն և ընթացակարգեր:

Նշանակալի ակտիվների գնահատման համար ներգրավվում են արտաքին գնահատողներ: Արտաքին գնահատողների ընտրությունը կատարվում է հիմնվելով այնպիսի չափանիշների վրա, ինչպիսիք են՝ շուկայի մասին տեղեկացվածությունը, վարկանիշը, անկախությունը և մասնագիտական ստանդարտների պահպանումը: Ընկերության արտաքին գնահատողների հետ խորհրդակցելուց հետո Ակտիվների կառավարման բաժինը որոշում է, թե ինչ գնահատման մեթոդներ և միջոցներ օգտագործել յուրաքանչյուր դեպքի համար:

Ստորև ներկայացված է Ընկերության այն ֆինանսական գործիքների հաշվեկշռային և իրական արժեքների համեմատությունը, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չեն ներկայացվում իրական արժեքով: Աղյուսակը չի ներառում ոչ ֆինանսական ակտիվների և ոչ ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքները:

(հազար ՀՀ դրամ)

22. **Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի չափում (շարունակություն)**

Իրական արժեքի հիերարխիա

Իրական արժեքի վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտման նպատակով Ընկերությունն առանձնացրել է ակտիվների և պարտավորությունների դասեր՝ հիմնվելով ակտիվների և պարտավորությունների բնույթի, առանձնահատկությունների, ռիսկերի, ինչպես նաև իրական արժեքի հիերարխիայի վրա:

	Իրական արժեքի չափումը՝ օգտագործելով			Ընդամենը
	Ակտիվ շուկայում գնանշվող գներ (1-ին մակարդակ)	Հական դիտարկելի ելակետային տվյալներ (2-րդ մակարդակ)	Հական ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ (3-րդ մակարդակ)	
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	183,310	–	–	183,310
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	–	–	3,388,390	3,388,390
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	–	–	9,908,575	9,908,575
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Բանկերից ստացված վարկեր	–	–	1,959,456	1,959,456
Այլ փոխառություններ	–	–	8,627,879	8,627,879

	Իրական արժեքի չափումը՝ օգտագործելով			Ընդամենը
	Ակտիվ շուկայում գնանշվող գներ (1-ին մակարդակ)	Հական դիտարկելի ելակետային տվյալներ (2-րդ մակարդակ)	Հական ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ (3-րդ մակարդակ)	
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	59,187	–	–	59,187
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	–	–	1,898,026	1,898,026
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	–	–	9,863,446	9,863,446
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Բանկերից ստացված վարկեր	–	–	985,849	985,849
Այլ փոխառություններ	–	–	8,227,950	8,227,950

Բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները մոտավորապես համապատասխանում են դրանց հաշվեկշռային արժեքներին: Իրական արժեքի գնահատականի նպատակն է ներկայացնել այն մոտավոր գինը, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կստացվեր ակտիվի վաճառքից կամ կվճարվեր պարտավորության փոխանցման դիմաց չափման ամսաթվի դրությամբ: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և կողմնակալ դատողությունները, իրական արժեքը չպետք է դիտվի որպես իրացման գին՝ անմիջապես ակտիվների վաճառքի կամ պարտավորությունների մարման ժամանակ:

(հազար ՀՀ դրամ)

22. **Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի չափում (շարունակություն)**

Իրական արժեքի հիերարխիա

			<i>Չճանաչված</i>		<i>Չճանաչված</i>	
	<i>Հաշվեկշռա- յին արժեք 2016թ.</i>	<i>Իրական արժեք 2016թ.</i>	<i>Եկամուտ/ (Ժախս) 2016թ.</i>	<i>Հաշվեկշռա- յին արժեք 2015թ.</i>	<i>Իրական արժեք 2015թ.</i>	<i>Եկամուտ/ (Ժախս) 2015թ.</i>
Ֆինանսական ակտիվներ						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ Բանկերում	183,310	183,310	–	59,187	59,187	–
տեղաբաշխված միջոցներ	3,388,390	3,388,390	–	1,898,026	1,898,026	–
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	9,908,575	9,908,575	–	9,863,446	9,863,446	–
Ֆինանսական պարտավորություններ			–			
Բանկերից ստացված վարկեր	1,958,672	1,959,456	784	985,849	985,849	–
Այլ փոխառություններ	8,616,385	8,627,879	11,494	8,233,961	8,227,950	(6,011)
Ընդամենը չճանաչված՝ իրական արժեքում փոփոխություններ			<u>12,278</u>			<u>(6,011)</u>

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը որոշելիս ղեկավարությունն առաջնորդվում է հետևյալ ենթադրություններով՝

- ▶ 9%-15% զեղչման դրույքները կիրառվում են ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներից ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը զեղչելու համար: Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների զեղչման դրույքները գնահատելիս Ընկերությունը համարել է, ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների շուկան առանձնանում է Հայաստանում գործող այլ առևտրային վարկավորման գործառնությունների շուկայից՝ պայմանավորված նշված վարկավորման տեսակի համար գործող այլ պայմաններով, նպատակներով և ռիսկերին ենթարկվածությամբ:
- ▶ 3%-15% զեղչման դրույքները կիրառվում են բանկերում տեղաբաշխված միջոցների գծով ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը զեղչելու համար:
- ▶ 6%-8% զեղչման դրույքները կիրառվում են այլ փոխառությունների գծով ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը զեղչելու համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

23. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է ակտիվների և պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների: Ընկերության պայմանագրային չզեղված պարտավորությունների մարման վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 21–ում՝ «Ռիսկերի կառավարում»:

	2016թ.			2015թ.		
	Մեկ տարվա ընթացքում	Մեկ տարուց ավել	Ընդամենը	Մեկ տարվա ընթացքում	Մեկ տարուց ավել	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	183,310	–	183,310	59,187	–	59,187
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	3,388,390	–	3,388,390	1,898,026	–	1,898,026
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	4,564,182	5,344,393	9,908,575	3,953,879	5,909,567	9,863,446
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	–	344,600	344,600	–	352,717	352,717
Ընթացիկ ակտիվներ	–	–	–	21,462	–	21,462
Հաճախորդների պարտավորություններ	867,208	–	867,208	464,319	–	464,319
Ընդամենը ակտիվներ	9,003,090	5,688,993	14,692,083	6,396,873	6,262,284	12,659,157
Պարտավորություններ						
Բանկերից ստացված վարկեր	237,168	1,721,504	1,958,672	18,349	967,500	985,849
Այլ փոխառություններ	5,958,869	2,657,516	8,616,385	7,916,192	317,769	8,233,961
Ընթացիկ պարտավորություններ	54,595	–	54,595	–	–	–
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	–	55,579	55,579	–	43,872	43,872
Այլ պարտավորություններ	537,246	–	537,246	225,141	–	225,141
Ընդամենը պարտավորություններ	6,787,878	4,434,599	11,222,477	8,159,682	1,329,141	9,488,823

24. Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

ՀՀՄՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտումներ» ստանդարտի համաձայն կողմերը համարվում են կապակցված, եթե կողմերից մեկը հնարավորություն ունի վերահսկել կամ նշանակալի ձևով ազդել մյուս կողմի գործառնական և ֆինանսական որոշումների վրա: Կողմերի կապակցված լինելը որոշելիս հաշվի է առնվում կողմերի փոխհարաբերությունների բովանդակությունը, այլ ոչ միայն դրանց իրավական ձևը:

Կապակցված կողմերը կարող են այնպիսի գործարքների մեջ մտնել, որոնք չեն իրականացվի ոչ կապակցված կողմերի միջև, և կապակցված կողմերի միջև իրականացվող գործարքների գներն ու պայմանները կարող են տարբերվել ոչ կապակցված կողմերի գործարքների գներից և պայմաններից:

(հազար ՀՀ դրամ)

24. Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ (շարունակություն)

Գործարքներ կազմակերպությունների հետ

Ընկերության անմիջական և վերջնական մայր կազմակերպությունն է հանդիսանում «ԱԳԲԱ-Կրեդիտ Ագրիկոլ Բանկ» ՓԲԸ-ն:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնությունների գծով մնացորդները հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ներկայացված են ստորև.

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	2016թ.	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %	
		2015թ.	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %
Ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	183,310	–	59,187
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	3,388,390	4%	1,898,026
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	183,310	10%	256,230
Պարտավորություններ			
Բանկերից ստացված վարկեր	986,243	6%	985,849

Ստորև ներկայացված են կապակցված կողմերի հետ գործառնություններից եկամուտներն ու ծախսերը.

	2016թ.	2015թ.
Տոկոսային եկամուտ	159,500	133,827
Տոկոսային ծախս	57,820	88,398
Միջնորդավճարների գծով ծախս	16,843	7,552

Դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարիների համար անձնակազմի գծով ծախսերում ներառված ընդհանուր փոխհատուցումները հետևյալն են.

	2016թ.	2015թ.
Կարճաժամկետ փոխհատուցումներ աշխատակազմին	74,259	58,865

25. Կապիտալի համարժեքություն

Ընկերությունն ակտիվորեն կառավարում է կապիտալը իր գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու նպատակով:

Նախորդ տարվա ընթացքում Ընկերությունը լիովին բավարարել է կապիտալի նկատմամբ կիրառվող բոլոր արտաքին պահանջներին:

Ընկերության կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են՝ համոզվել, որ Ընկերության կապիտալը համապատասխանում է վերահսկողի կողմից սահմանված պահանջներին, և որ Ընկերությունն ապահովում է ամուր վարկային վարկանիշ և ուժեղ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու նպատակով:

Ընկերությունը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումներ տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Ընկերությունը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

ՀՀ Կենտրոնական բանկը սահմանում և վերահսկում է Ընկերության կապիտալի նկատմամբ պահանջները:

(հազար ՀՀ դրամ)

25. **Կապիտալի համարժեքություն (շարունակություն)**

Ընկերությունը որպես կապիտալ է ճանաչում այն հոդվածները, որոնք կարգավորման համաձայն սահմանվում են որպես կապիտալ վարկային կազմակերպությունների համար: ՀՀ ԿԲ-ի՝ կապիտալի նկատմամբ ներկայիս պահանջների համաձայն, վարկային կազմակերպությունները, որոնք իրականացնում են կանխիկ արտարժույթային գործառնություններ՝ բացառությամբ այն գործառնությունների, որոնք կապված են վարկերի մարումների ընդունման հետ, պետք է ապահովեն 200,000 հազ. ՀՀ դրամի չափով նվազագույն ընդհանուր կապիտալ: 2015 և 2016թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը բավարարում է նվազագույն ընդհանուր կապիտալի պահանջներին:

ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված Կապիտալի համարժեքության նորմատիվ

ՀՀ ԿԲ-ի պահանջների համաձայն, վարկային կազմակերպությունները, որոնք իրականացնում են կանխիկ արտարժույթային գործառնություններ՝ բացառությամբ այն գործառնությունների, որոնք կապված են վարկերի մարումների ընդունման հետ, պետք է ապահովեն կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների նվազագույնը 10% հարաբերակցություն: 2015 և 2016թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության կապիտալի համարժեքության ցուցանիշը հետևյալն է.

	<i>2016թ.</i>	<i>2015թ.</i>
	<i>Աուդիտ չանցած</i>	<i>Աուդիտ չանցած</i>
Բաժնետիրական կապիտալ	1,175,215	1,175,215
Չբաշխված շահույթ	2,294,391	1,995,119
ՀՀ ԿԲ-ի հաշվապահական հաշվառման սկզբունքների ճշգրտումներ	(295,878)	(221,430)
Ընդամենը կապիտալ	3,173,728	2,948,904
Ռիսկով կշռված ակտիվներ	16,355,156	15,366,059
Կապիտալի համարժեքության ցուցանիշ	19.41%	19.19%

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ռիսկերի կշռման գործակիցների հիերարխիայի միջոցով, որոնք դասակարգված են ըստ բնույթի և արտացոլում են յուրաքանչյուր ակտիվի ու պայմանագրային կողմի հետ կապված վարկային, շուկայական և այլ ռիսկերի գնահատականները՝ հաշվի առնելով ցանկացած գրավ կամ երաշխիք: Նմանատիպ մոտեցում է կիրառվում չճանաչված պայմանագրային պարտավորությունների համար՝ որոշակի ճշգրտումներով՝ հնարավոր վնասի՝ առավել պայմանական բնույթն արտացոլելու նպատակով:

Կապիտալի կառավարման նկատմամբ Ընկերության կողմից կիրառվող մոտեցումը տարվա ընթացքում չի փոխվել: